



2010

Ο θεσμικός ρόλος της Γενικής
Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας
και σχέση με φορείς ασφάλειας.
Παρούσα κατάσταση και
προοπτικές.



ΗΛΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Γ' ΣΕΙΡΑ Ε.Σ.Τ.Α.

1/1/2010

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
I. Η έννοια της καταστροφής	8
II. Ιστορική εξέλιξη της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα	10
III. Το Θεσμικό Πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα Σήμερα.....	18
<i>i. Ν.3013/2002.....</i>	<i>18</i>
Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας	21
Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας	21
Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας	22
Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας	22
Οι Γενικοί Γραμματείς και οι Διευθύνσεις Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειών.....	23
Οι Νομάρχες τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις	24
Οι Δήμαρχοι τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας των Δήμων	25
Εθελοντικές οργανώσεις	26
<i>ii. Υ.Α. 1299/7.4.2003</i>	<i>26</i>
IV. Ο θεσμικός ρόλος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.....	31
<i>Αρμοδιότητες Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.....</i>	<i>31</i>
<i>Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας</i>	<i>34</i>
IV. Φορείς Ασφάλειας	36
Πυροσβεστικό Σώμα	36
Ελληνική Αστυνομία.....	38
Λιμενικό Σώμα.....	39
Φορείς ασφάλειας και «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ».....	39
V. Ο Θεσμός της Πολιτικής προστασίας στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	42
<i>i. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού.....</i>	<i>42</i>
<i>ii. Η λειτουργία της Πολιτικής Προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα</i>	<i>45</i>
<i>Εργαλεία του Μηχανισμού</i>	<i>46</i>
VI. Η Πολιτική Προστασία στο πλαίσιο του Βορειοατλαντικού Συμφώνου	51
<i>Η λειτουργία μηχανισμού</i>	<i>52</i>

VII. Διεθνής Πρακτική – Το παράδειγμα της Ιταλίας.....	55
<i>Οργάνωση Πολιτικής Προστασίας.....</i>	<i>55</i>
<i>Η Ιεραρχία δράσεων της Πολιτικής Προστασίας.....</i>	<i>58</i>
VIII. Το σύστημα Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα σήμερα.....	60
<i>Η έννοια του συστήματος.....</i>	<i>60</i>
<i>Ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» ως σύστημα.....</i>	<i>62</i>
<i>Δράσεις του συστήματος πολιτικής προστασίας και φορείς.....</i>	<i>63</i>
<i>Χαρακτηριστικά της δομής του συστήματος πολιτικής προστασίας.....</i>	<i>65</i>
<i>Η λειτουργία του συστήματος- το παράδειγμα των δασικών πυρκαγιών.....</i>	<i>68</i>
<i>Η απόκριση του συστήματος –το παράδειγμα των δασικών πυρκαγιών.....</i>	<i>69</i>
IX. Ορθολογικός Σχεδιασμός έλεγχος και λειτουργία του συστήματος.....	73
<i>Σχεδιασμός συστήματος.....</i>	<i>73</i>
<i>Έλεγχος συστήματος.....</i>	<i>75</i>
<i>Λειτουργία συστήματος.....</i>	<i>75</i>
<i>Η λήψη αποφάσεων μέσα στο σύστημα.....</i>	<i>76</i>
<i>Έλεγχος σχεδίων δράσεων.....</i>	<i>80</i>
X. Συμπεράσματα.....	82
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	85
ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ.....	87
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ.....	88

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΗΛΙΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΚΟΡΟΝΤΖΗΣ ΤΡΥΦΩΝ

Θέμα: «Ο ΘΕΣΜΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΧΕΣΗ ΜΕ

ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ. ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ- ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα τελευταία χρόνια, καταστροφικά φαινόμενα όλο και πιο συχνά κάνουν την εμφάνισή τους. Αυτό εντείνει την ανάγκη ενίσχυσης των υπηρεσιών της Πολιτικής Προστασίας και προς αυτήν την κατεύθυνση προσανατολίζονται όλα τα σύγχρονα κράτη. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται και διεθνείς οργανισμοί, οι οποίοι συστήνουν μηχανισμούς Πολιτικής Προστασίας, και μέσω της διεθνούς συνεργασίας, επιδιώκουν την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Στην Ελλάδα, με τον Ν.3013/2002, επιχειρήθηκε η αναδιοργάνωση της Πολιτικής Προστασίας της Χώρας. Η Υ.Α. 1299/7.4.2003, που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του Ν. 3013/2002, αφορά την έγκριση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» είναι το κύριο εργαλείο οργάνωσης του κρατικού μηχανισμού, προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων.

Τόσο ο Ν.3013/2002 όσο και η Υ.Α. 1299/7.4.2003 επιφύλαξαν πολύ σημαντικό και ιδιαίτερα νευραλγικό ρόλο σε μια νέα υπηρεσιακή μονάδα, την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Είναι αφενός, το σημείο διασύνδεσης της ροής των πληροφοριών όλων των εμπλεκόμενων φορέων Πολιτικής Προστασίας και αφετέρου η Αρχή συντονισμού του συνόλου του συστήματος.

Από την άλλη μεριά οι φορείς ασφάλειας της χώρας, σύμφωνα και με τον Ν.3013/2002, διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση φυσικών τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών, καθώς διαθέτουν τις κύριες δυνάμεις πολιτικής προστασίας, με οργάνωση εξειδίκευση και εξοπλισμό. Κύριοι φορείς ασφάλειας της χώρας θεωρούνται η Ελληνική Αστυνομία, η Πυροσβεστική

Υπηρεσία, και το Λιμενικό Σώμα. Και τα τρία Σώματα αλλά και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, υπάγονται πλέον στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Υπάρχει, όμως, ένα οριακό σημείο πέρα από το οποίο, η δημιουργία νέων υπηρεσιακών μονάδων, εντείνει τα προβλήματα κατανομής εξουσίας και εργασίας και αποδυναμώνει τον συντονισμό, διαμορφώνοντας ένα κρατικό μηχανισμό αναποτελεσματικό. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα επικαλύψεων εξάπλωσης των γραφειοκρατικών διαδικασιών και σε δυσλειτουργικά φαινόμενα.

Στην παρούσα εργασία, μέσα από την μελέτη του θεσμικού πλαισίου της πολιτικής προστασίας, επιχειρείται η ανάλυση του συστήματος της πολιτικής προστασίας της χώρας με βάση, τις θεωρίες για την διοίκηση συστημάτων, τις διεθνείς πρακτικές και την μελέτη περιπτώσεων. Γίνεται προσπάθεια να εντοπιστούν οι πιθανές δυσλειτουργίες του συστήματος, τα αίτια που τις προκαλούν και οι προοπτικές εξέλιξης του.

ABSTRACT

During last decades, disastrous phenomena occur increasingly. That emphasizes the need of civil protection reinforcement. Modern States orient to this direction. Additionally international organizations operate simultaneously by establishing civil protection mechanisms aiming to an effective emergency response, through the international cooperation.

In Greece, the State attempted to reform civil protection's framework by adopting the law 3013/2002. The Decision of the Minister of the Interior, which was published according to the law 3013/2002, refers to the approval of the civil protection general planning, which its code name is "XENIKRATIS". "XENIKRATIS" is the main instrument for organizing the national civil protection mechanism so as to responds effectively in cases of emergency.

Both the law and the Decision, defined a significant and critical role for the General Secretariat for Civil Protection, which is a new service in the public sector. General Secretariat connects all the emergency services and facilitates information among them. Besides, it is the coordinating authority of the civil protection system.

On the other hand, the security bodies of the country, according to the law 3013/2002, play a crucial role on dealing crisis as they are well organized, they are specialized and they have the appropriate equipment. The main security bodies are the Police, Fire Service and Coast Guard. All the bodies and the General Secretariat for Civil Protection as well, are under the jurisdiction of the Ministry for the Public Order.

Nevertheless, the creation of new structures, might intensify the problems regarding jurisdiction and job distribution, and weaken coordination, which would affect the effectiveness of the State mechanism. This situation might lead to overlaps, bureaucracy expansion and to malfunctions.

Studying the institutional framework of the civil protection, this paper attempts to analyze the civil protection system on the basis of the systems' management theories, the international best practice and the case study. It aims to identify the malfunctions of the system that may exist, the causes that provoke them and its development perspectives.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καταστρεπτικά φυσικά φαινόμενα συνόδευσαν την ζωή στην γη, από τη στιγμή της δημιουργίας της και έπαιξαν καταλυτικό ρόλο στην διαμόρφωση της. Σήμερα, ο πληθυσμός της γης αφενός έχει πολλαπλασιαστεί και αφετέρου έχει συγκεντρωθεί σε τεράστια πολεοδομικά συγκροτήματα ενώ, ο άνθρωπος παρεμβαίνει δραματικά στο περιβάλλον. Ο συνδυασμός αυτών των παραγόντων αυξάνει όχι μόνο τον αριθμό των κινδύνων αλλά και των επιπτώσεων που ακολουθούν την εκδήλωσή τους. Τα σύγχρονα κράτη υιοθέτησαν πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης τέτοιων λειτουργώντας ένα σύστημα προστασίας των πολιτών.

Σκοπός της παρούσας εργασίας δεν είναι απλά η παρουσίασή του συστήματος πολιτικής προστασίας της χώρας, ο αφορισμός ή εκθειασμός του. Μέσα από μια προσεκτική διερεύνηση του, αναζητούνται τρόποι βελτίωσής του. Η παρούσα εργασία, επιδιώκει να αναδείξει τα αδύνατα σημεία του συστήματος και να επισημάνει τις δυνατότητες βελτίωσής του, μέσα από την ανάλυση του θεσμικού ρόλου των κύριων φορέων πολιτικής προστασίας της Χώρας, και την μελέτη συγγραμμάτων που αφορούν την διοίκηση συστημάτων, αλλά και την μελέτη καλών πρακτικών.

Η ιστορική εξέλιξη της πολιτικής προστασίας της Χώρας, δείχνει τα βήματα που έχουν γίνει μεταπολεμικά στον τομέα αυτό. Η ανάλυση του θεσμικού πλαισίου παρουσιάζει την προβλεπόμενη δομή και την λειτουργία του συστήματος. Η παρουσίαση ανάλογων δομών διεθνών οργανισμών στους οποίους συμμετέχει η Ελλάδα αλλά και του συστήματος πολιτικής προστασίας της Ιταλίας, ως παραδείγματος καλής πρακτικής, δείχνει τις διεθνείς τάσεις που επικρατούν στην οργάνωση συστημάτων πολιτικής προστασίας. Η ανάλυση της λειτουργίας του συστήματος, μέσα από την μελέτη περίπτωσης, και η παράθεση ενός ορθολογικά οργανωμένου συστήματος, αναδεικνύει τις αδυναμίες του συστήματος. Τέλος εντοπίζοντας τις δυσλειτουργίες του συστήματος, αναδύονται προοπτικές, που μπορούν να οδηγήσουν στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

I. Η έννοια της καταστροφής

Ο όρος καταστροφή, χρησιμοποιείται για να περιγράψει το σύνολο των αρνητικών αποτελεσμάτων μεγάλης κλίμακας, ως αποτέλεσμα ενός φαινομένου που μπορεί να έχει προκληθεί είτε από φυσικά είτε από ανθρωπογενή αίτια. Το τελικό αποτέλεσμα, άρα και το μέγεθος της καταστροφής, εξαρτάται από το μέγεθος και την ένταση του φαινομένου, από το πόσο είναι ευάλωτο ή τρωτό το σύστημα που θα υποστεί την εκδήλωση του φαινομένου και από την αξία του στοιχείου που εκτίθεται στον κίνδυνο.

Το κόστος σήμερα, στην παγκόσμια οικονομία, υπερβαίνει το 60 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, από τα οποία τα 20 αντιστοιχούν σε έξοδα για πρόβλεψη, πρόληψη και αποφυγή των φυσικών καταστροφών ενώ τα υπόλοιπα 40 αντιστοιχούν σε άμεσες ζημιές από τις καταστροφές και την αποκατάστασή τους. Επιπλέον οι καταστροφές προκαλούν περίπου 140.000 νεκρούς ετησίως(www.library.tee.gr Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010).

Τέτοια φυσικά εν δυνάμει φαινόμενα σε επίπεδο ελληνικού αλλά και ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος είναι:

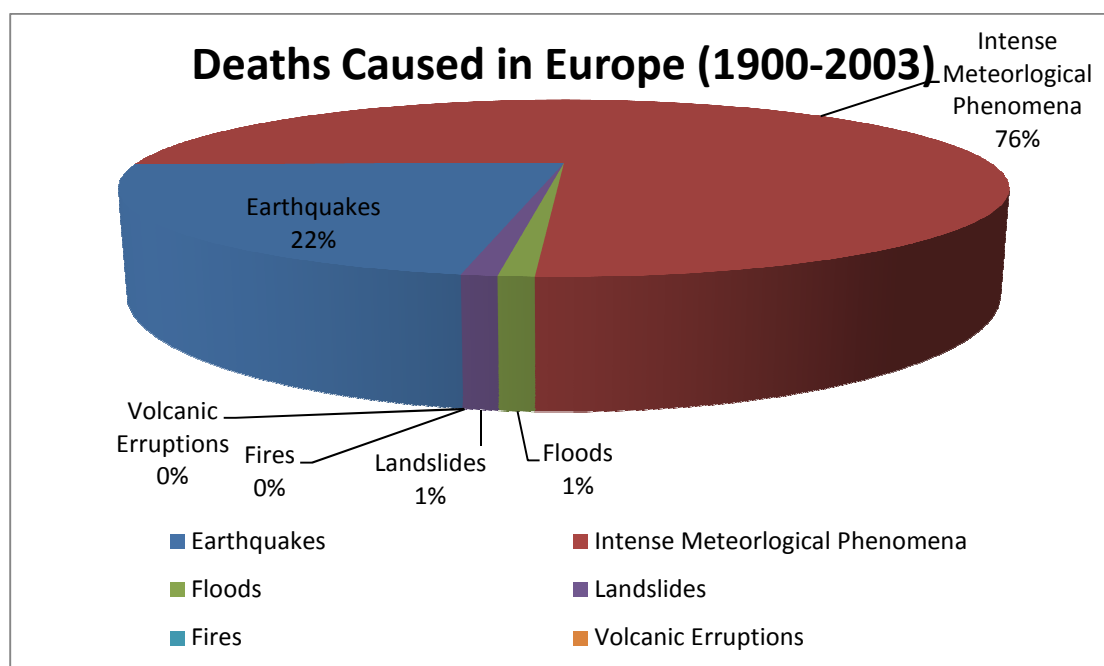
- Πλημμύρες
- Πυρκαγιές
- Κατολισθήσεις
- Ηφαίστεια
- Ακραία καιρικά φαινόμενα
- Σεισμοί

Τα φαινόμενα αυτά αποτελούν τους Φυσικούς Κινδύνους (Natural Hazards) σε αντιδιαστολή με τους Ανθρωπογενείς κινδύνους (Man-made/Technological Hazard). Στο διάγραμμα της Εικόνας 1, παρουσιάζεται η κατανομή των θανάτων που προκλήθηκαν στην Ευρώπη, ανά είδος φυσικής καταστροφής, από το 1900 έως το 2003, σύμφωνα με στοιχεία που ανακοινώθηκαν σε συνέδριο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, το 2006 (www.library.tee.gr Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010).

. Το μεγαλύτερο ποσοστό θανάτων οφείλεται σε ακραία καιρικά φαινόμενα (παγετοί, καύσωνες, καταιγίδες), ενώ τη δεύτερη θέση κατέχουν οι σεισμοί.

Εικόνα 1. Κατανομή Θανάτων στις χώρες της Ευρώπης ανά είδος

Φυσικής Καταστροφής



Στην Ελλάδα, από το 1928 έως το 2004, σύμφωνα με στοιχεία που παρουσιάστηκαν στο ίδιο συνέδριο, 1.341 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους εξαιτίας των φυσικών καταστροφών. Εξαιτίας των σεισμών προκλήθηκαν 1.036 θάνατοι ενώ από καταιγίδες 114, από καύσωνες 84, 78 από πλημμύρες και 28 από πυρκαγιές. Αξιοσημείωτα τα τεχνολογικά ατυχήματα με 15 νεκρούς.

Για να μειωθούν οι κίνδυνοι από τέτοιου είδους φαινόμενα και να μετριαστούν οι επιπτώσεις που πιθανόν να προκληθούν, τα σύγχρονα ανεπτυγμένα κράτη δημιούργησαν ένα σύστημα προστασίας των πολιτών που θα τον συναντήσουμε διεθνώς με τον όρο πολιτική προστασία ή πολιτική άμυνα.

II. Ιστορική εξέλιξη της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα

Η πολιτική προστασία, προέκυψε από την εξέλιξη του συστήματος πολιτικής άμυνας, που αναπτύχθηκε μετά τον Β΄ παγκόσμιο πόλεμο, μέσα στο ψυχροπολεμικό κλίμα της εποχής, και είχε ως στόχο την προστασία του πληθυσμού από τις πιθανές επιπτώσεις ενός ενδεχόμενου πολέμου. Καθώς, με την πάροδο των ετών, το ενδεχόμενο αυτό απομακρυνόταν, τα κράτη καλούνταν να αντιμετωπίσουν νέες ανάγκες, ανάγκες που προέκυπταν από φυσικές καταστροφές που σημειώνονταν. Το σύστημα της πολιτικής άμυνας, που είχε αναπτυχθεί για να προστατέψει τον πληθυσμό από έναν πιθανό πόλεμο, χρησιμοποιήθηκε για να τον προστατέψει από τις συνέπειες καταστροφικών φαινομένων.

Σε ορισμένες χώρες αν και το σύστημα εξελίχτηκε σε προστασία του πληθυσμού από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, έχει παραμείνει ο αρχικός όρος «πολιτική άμυνα» όπως συμβαίνει την Γαλλία.

- Η χώρα μας μεταπολεμικά, κλήθηκε για πρώτη φορά να αντιμετωπίσει μεγάλη καταστροφή το 1953, με τον σεισμό που προκλήθηκε στο λεγόμενο τόξο του Ιονίου και είχε επίκεντρο την Κεφαλονιά. Ο σεισμός που ήταν πάνω από 7 βαθμούς στην κλίμακα Ρίχτερ, θεωρείται ως και σήμερα ο καταστροφικότερος, καθώς έχασαν την ζωή τους πάνω από 450 άνθρωποι και τραυματίστηκαν πάνω από 2.500 ενώ όλο το νησί ισοπεδώθηκε.

Οι μετασεισμοί συνεχίστηκαν για δύο μήνες και έπληξαν την ευρύτερη περιοχή του Ιονίου αλλά και την Δυτική Ελλάδα. Μέχρι την άνοιξη του 1954, είχαν σημειωθεί στην περιοχή πάνω από 3.000 μετασεισμοί. (www.kefaloniainfo.com Τελευταία ενημέρωση 29-5-2010).

Δημιουργήθηκε πολύ σημαντικό κοινωνικό ζήτημα καθώς η κρατική αρωγή προς τους πληγέντες δεν ήταν ικανή να κρατήσει τον πληθυσμό στον τόπο του με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ένα έντονο μεταναστευτικό κύμα με το πιο δημιουργικό κομμάτι της τοπικής κοινωνίας να εγκαταλείπει το νησί.

Τότε, ξένες χώρες είχαν σπεύσει να βοηθήσουν στις προσπάθειες για διάσωση με πρώτο το Ισραήλ. Προς τιμήν τους μάλιστα, η τοπική Αρχή του Αργοστολίου αργότερα έδωσε το όνομα «οδός Ισραήλ» σε δρόμο της πόλης. Είναι χαρακτηριστικό

Αξίζει να σημειωθεί ότι η τότε κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει το γεγονός είχε ιδρύσει Υφυπουργείο ανοικοδόμησης με έδρα το Αργοστόλι και με διευρυμένες αρμοδιότητες. Χαρακτηριστικό είναι το πρωτοσέλιδο σε εφημερίδα της εποχής που ακολουθεί. (www.nlg.gr/dlefimerides Τελευταία ενημέρωση 29-5-2009)

11

- Το 1974 δίνεται για πρώτη φορά ο ορισμός της «Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης» ως «η σχεδίασις και ο προγραμματισμός ο αναφερόμενος εις την οργάνωσιν, προπαρασκευήν και κινητοποίησιν των Πολιτικών Δυνάμεων, προς επιβίωσιν εν πολέμω ή την αντιμετώπιση εκτάκτων εν ειρήνι αναγκών και συμβολήν αυτών εις την Εθνικήν Άμυναν, ήτις εξασφαλίζεται δια της Πολιτικής Κινητοποιήσεως και της Πολιτικής Αμύνης» (Ν.Δ.17/1974). Αρμόδιο για παροχή κατευθύνσεων και των συντονισμό των ενεργειών των Υπουργείων είναι το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας.
- Τον Ιούλιο του 1978 σημειώνεται σεισμός στην Θεσσαλονίκη εντάσεως 6,5 στην κλίμακα Ρίχτερ. Θεωρείται ο καταστροφικότερος από οικονομική άποψη καθώς οι άστεγοι έφτασαν τους 800.000 χιλιάδες.

Εικόνα 3. Πρωτοσέλιδο εποχής



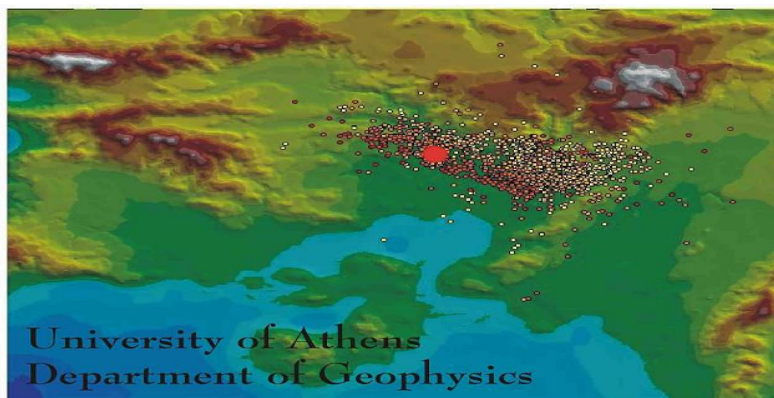
- Τον Φλεβάρη του 1981, σημειώνεται σεισμός εντάσεως 6.6 στην κλίμακα Ρίχτερ, με επίκεντρο τις Αλκυονίδες νήσους στον κορινθιακό κόλπο. Ο απολογισμός: έξι νεκροί δεκάδες τραυματίες και καταρρεύσεις κτιρίων. Χιλιάδες Αθηναίοι διανυκτέρευσαν σε πλατείες και άλση.
- Μόλις το 1995 θεσμοθετείται η πολιτική προστασία στην χώρα μας με το Ν.2344/1995. Καθορίζονται για πρώτη φορά έννοιες όπως πολιτική προστασία κατάσταση έκτακτης ανάγκης καταστροφή και δυνάμεις πολιτικής προστασίας.

Σε κεντρικό επίπεδο, τα όργανα σχεδιασμού είναι το Κυβερνητικό Συμβούλιο Πολιτικής Προστασίας ενώ συστήνεται για πρώτη φορά η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης. Ως αποστολή της καθορίζεται ο σχεδιασμός η οργάνωση και ο συντονισμός της πολιτικής της χώρας, σε θέματα ενημέρωσης πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών ή τεχνολογικών καταστροφών, καθώς και ο συντονισμός των ενεργειών δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού σε ότι αφορά την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση των καταστροφών. Μεταξύ των άλλων αρμοδιοτήτων της είναι να κατευθύνει και να συντονίζει το έργο της πολιτικής προστασίας κατά την διάρκεια της καταστροφής (άρθρο 8 Ν.2344/1995)

Σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, η Πολιτική Προστασία εντάσσεται ως οργανική μονάδα στο τμήμα πολιτικής σχεδίασης εκτάκτου ανάγκης (άρθρο 7).

- Τον Σεπτέμβρη του 1999 εκδηλώνεται ο σεισμός στην Αθήνα. Ο σεισμός αυτός σωστά θεωρείται ως ένας από τους πιο καταστροφικούς σεισμούς της Ελλάδας των τελευταίων αιώνων. (www.geophysics.geol.uoa.gr Τελευταία ενημέρωση 29-5-2010)

Εικόνα 4. Χάρτης κατανομής των μετασεισμών



Ο σεισμός των 6 βαθμών στην κλίμακα Ρίχτερ, ήταν ο μεγαλύτερος που συνέβη σε περιοχή χαμηλής σεισμικότητας . Οι δομητικές βλάβες ήταν εκτεταμένες στα βόρεια και βορειοδυτικά προάστια της Αθήνας. Κατέρρευσαν 80 κατοικίες και βιομηχανικά κτίρια ενώ πάνω από 1000 κτίρια υπέστησαν μη επισκευάσιμες βλάβες. Το σημαντικότερο βέβαια γεγονός είναι ότι 145 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους στα ερείπια 33 κτιρίων που κατέρρευσαν. Χαρακτηριστικό είναι το άρθρο από την εφημερίδα τα «ΤΑ ΝΕΑ» της 10^{ης} Σεπτεμβρίου 1999:

«Κανένας τηλεοπτικός φακός και καμία περιγραφή, όσο ρεαλιστική και αν είναι, δεν μπορεί να απεικονίσει το δράμα που ζουν οι κάτοικοι του Μενιδίου και των Άνω Λιοσίων. Θεωρούνται τυχεροί όσοι πρόλαβαν να εξασφαλίσουν μια σκηνή και ας τους ανάγκασε η βροχή να στέκονται όρθιοι, μιας και δεν έχουν πλαστικό δάπεδο. Άλλοι πρόλαβαν να πάρουν μόνο το πανί της σκηνής και πάνω στον πανικό τους ξέχασαν να πάρουν τους πασσάλους για να τη στήσουν. Πολλοί όμως δεν εξασφάλισαν σκηνές. Η γκρίνια και η οργή περίσσευε. Παραμένουν δίπλα από τα σπίτια τους και αρνούνται να απομακρυνθούν, γιατί θέλουν έστω και από μακριά τα προστατεύσουν τα υπάρχοντά τους. Εκείνοι που έμελλε σήμερα να συνοδεύσουν τους νεκρούς τους στο νεκροταφείο της πόλης συγκλονίστηκαν από το θέαμα που αντίκρυσαν καθώς τα περισσότερα μνήματα είχαν καταστραφεί. Τα αδόμητα οικόπεδα της πόλης γέμισαν σκηνές, πρόχειρες παράγκες από ξύλα και νάιλον, αυτοκίνητα που χρησιμοποιούνται για ύπνο.»

- Το 1999 με Κοινή Υπουργική Απόφαση ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η Απόφαση 91/398/ΕΟΚ, που αφορούσε τον ενιαίο ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης 112, ενώ το άρθρο 26 της οδηγίας 2002/22/ΕΚ που αφορούσε τον εντοπισμό της θέσης του καλούντος ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με την υπ αριθμ.2240/6-12-2006 Απόφασης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών.
- Το 2002 γίνεται μια προσπάθεια από την πλευρά της πολιτείας για μια συστηματικότερη αντιμετώπιση ζητημάτων έκτακτης ανάγκης μέσα από την ψήφιση του Ν.3013 που αφορά στην αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας. Περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων εκτενέστερη αναφορά στις έννοιες και τους ορισμούς της Πολιτικής Προστασίας καθώς και στο δυναμικό και τα μέσα της.

Στα κεντρικά όργανα σχεδιασμού, το Κυβερνητικό Συμβούλιο, αντικαθίσταται από την Διυπουργική Επιτροπή. Η σύνθεση παραμένει σχεδόν ίδια ενώ στις αρμοδιότητες για πρώτη φορά περιλαμβάνεται η έγκριση του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού ο οποίος περιέχει τον προϋπολογισμό πολιτικής προστασίας για κάθε Υπουργείο και για την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Συνίσταται Κεντρικό Συντονιστικό Συμβούλιο Πολιτικής Προστασίας, για πρώτη φορά, με καθορισμένη σύνθεση, που έχει στην αρμοδιότητα του την εισήγηση του εθνικού σχεδιασμού προς τη Διυπουργική Επιτροπή καθώς και τον συντονισμό της διάθεσης του απαραίτητου ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων αλλά και όλο το έργο της αντιμετώπισης γενικών, περιφερειακών ή τοπικών, μεγάλης έντασης, καταστροφών.

Η Γενική Γραμματεία πολιτικής Προστασίας, εξακολουθεί να έχει ως αποστολή την μελέτη, τον σχεδιασμό, την οργάνωση και τον συντονισμό της δράσης, για πρόληψη, ετοιμότητα και ενημέρωση αντιμετώπιση κάθε είδους καταστροφών και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Έχει την υποχρέωση πλέον να τηρεί φάκελο, με τα πλήρη στοιχεία για το σύνολο των ενεργειών, στο πλαίσιο του αντιστοίχου σχεδιασμού για την αντιμετώπιση καταστροφών καθώς και για την αποκατάσταση των ζημιών.

Συστήνεται για πρώτη φορά κέντρο επιχειρήσεων προκειμένου για την υλοποίηση των σκοπών της Γ.Γ.Π.Π. και μονάδα αξιολόγησης και αξιοποίησης πρόγνωσης καιρικών φαινομένων.

Για πρώτη φορά γίνεται λόγος για τη δημιουργία ενός συστήματος αξιοποίησης των εθελοντικών οργανώσεων, ώστε αυτές οι οργανώσεις, κάτω από προϋποθέσεις, να εναχθούν στο ανθρώπινο δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας.

Ιδρύεται επίσης Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας, με σκοπό την επιστημονική κατάρτιση στελεχών Πολιτικής Προστασίας και την προώθηση εφαρμοσμένης έρευνας και μελέτης για θέματα Πολιτικής Προστασίας .

Στα αποκεντρωμένα όργανα, γίνεται πλέον εκτενής και σαφής αναφορά στην σύνθεση και τις αρμοδιότητες τους. Περιλαμβάνεται για πρώτη φορά ο α΄ βαθμός

Τοπικής Αυτοδιοίκησης στους εμπλεκόμενους φορείς και για πρώτη φορά προβλέπεται η σύσταση Γραφείων Πολιτικής Προστασίας σε επίπεδο Δήμων. Επίσης προβλέπεται η σύσταση Γραφείων Πολιτικής Προστασίας ανεξάρτητων από τα Γραφεία Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης σε επίπεδο Νομαρχιών.

- Το 2003 εγκρίνεται με Υπουργική Απόφαση, η οποία υλοποιεί την σχετική διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 7 του Ν.3013/2002 , το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη «Ξενοκράτης», το οποίο φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα σχέδιο του συστήματος με το οποίο θα καλείται η οργανωμένη Πολιτεία να αντιμετωπίσει κάθε είδους καταστροφικά φαινόμενα. Το σχέδιο αφορά κάθε είδους καταστροφή και ορίζει τους εμπλεκόμενους φορείς που καλούνται να συντάξουν σχέδια αντιμετώπισης με κάποιο ελάχιστο επίπεδο απαιτήσεων σχεδίασης.
- Με τον Ν.3536/2007, στο άρθρο 27, ορίζεται ότι η υποβολή αιτήματος για συνδρομή άλλων αρχών ημεδαπής ή αλλοδαπής, προκειμένου να αντιμετωπιστούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, γίνεται μόνο από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ενώ διευκρινίζονται θέματα των εθελοντικών οργανώσεων πολιτικής προστασίας και θέματα επίταξης για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών .

Την ίδια χρονιά συνέβη μια από τις μεγαλύτερες φυσικές καταστροφές στην ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας. Εκτεταμένες πυρκαγιές σε πολλά μέρη της χώρας που προκάλεσαν το θάνατο 63 ανθρώπων.. Το ύψος των καταστροφών έφθασε τα 5 δις ευρώ. Η ένταση και έκταση των πυρκαγιών ήταν πρωτοφανής καθώς τα μετεωρολογικά δεδομένα ευνόησαν την ανάπτυξη τους.

Εικόνα 5. Φωτογραφία από την πυρκαγιά στην Ηλεία



- Τον Νοέμβριο του 2007 με τον στο άρθρο 18 για πρώτη φορά στο θέμα της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών. Το άρθρο 18 του Ν. 3613 έρχεται να συμπληρώσει την παράγραφο 3 του άρθρου 6 του Ν. 3013/2002. Γίνεται αναφορά στην διαδικασία εισήγησης από την αρμόδια υπηρεσία στην λήψη απόφασης από το αρμόδιο όργανο και στην εκτέλεση της απόφασης.
- Με το Π.Δ. 184 /2009. Η γενική γραμματεία πολιτικής προστασίας μεταφέρεται από το Υπουργείο Εσωτερικών στο νεοσύστατο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη .

III. Το Θεσμικό Πλαίσιο της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα

Σήμερα

Είναι πλέον κοινή συνείδηση σήμερα, ότι η Πολιτική Προστασία έχει έναν πολύ σημαντικό ρόλο να διαδραματίσει, στην προστασία των πολιτών και του περιβάλλοντος, από κάθε είδους καταστροφές, είτε φυσικές είτε τεχνολογικές.

Ο Ν. 3013/2002 αποτελεί τον κύριο άξονα λειτουργίας της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα σήμερα. Ο νόμος αυτός συμπληρώθηκε ως προς το άρθρο 6 παράγραφος 3 με το άρθρο 18 του Ν.3613/2007 για θέματα οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών και ως προς το άρθρο 14 για θέματα εθελοντικών οργανώσεων. Επίσης, ως προς το άρθρο 6 παράγραφος 2 και ως προς το άρθρο 14 παράγραφος 2, συμπληρώθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 3536/2007, περί συνδρομής διεθνούς βοήθειας. Στον ίδιο νόμο το άρθρο 41 αφορά ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών σε περίοδο ειρήνης.

Σχετικό με ζητήματα Πολιτικής Προστασίας είναι το άρθρο 15 του Ν.3491/2006 , που αφορά την σύσταση υποστηρικτικής ομάδας Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών απειλών και το άρθρο 23 του Ν.3448/2006 που αφορά την σύσταση ομάδων αναγνώρισης θυμάτων καταστροφών.

Με βάση τον Ν. 3013/2002 εκδόθηκαν το Π.Δ. 338/2003, που αφορά την σύσταση του Επιστημονικού και Ερευνητικού Κέντρου Πολιτικής Προστασίας, το Π.Δ. 151/2004 που αφορά τον οργανισμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και η Υ.Α. 1299/7.4.2003 που αφορά το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» και η Υ.Α. 3384/28-06-2006 που συμπλήρωσε την αμέσως προηγούμενη απόφαση με την πρόβλεψη Σχεδίου Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών.

ι. Ν.3013/2002

Στο άρθρο 1 του Νόμου 3013/2002 ορίζεται ότι σκοπός της πολιτικής Προστασίας είναι η προστασία της ζωής υγείας και περιουσίας των πολιτών, από φυσικές τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές, που προκαλούν καταστάσεις έκτακτης

ανάγκης κατά την διάρκεια της ειρηνικής περιόδου. Μέσα στα πλαίσια του ίδιου σκοπού περιλαμβάνεται και η ελαχιστοποίηση των συνεπειών των καταστροφών.

Για την υλοποίηση του σκοπού εκπονούνται σχέδια και προγράμματα πρόληψης ετοιμότητας και αποκατάστασης ενώ αξιοποιείται το ανθρώπινο δυναμικό και χρησιμοποιούνται δημόσια και ιδιωτικά μέσα σε επίπεδο εθνικό περιφερειακό και τοπικό.

Το άρθρο 2 διευκρινίζει έννοιες σημαντικές που είναι αναγκαίες στην κατανομή των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων φορέων. Πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο 1 ορίζεται ότι:

Καταστροφή είναι κάθε φυσικό ή τεχνολογικό συμβάν στον χερσαίο, θαλάσσιο ή εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις, τόσο στον άνθρωπο όσο και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον.

Η ένταση της καταστροφής καθορίζεται από το μέγεθος των καταστροφών και των απωλειών που προκλήθηκαν από μια καταστροφή.

Κίνδυνος καταστροφής λογίζεται η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος που σε συνδυασμό με την ένταση της καταστροφής και την τρωτότητα του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο θα εκδηλωθεί μπορεί να προκαλέσει ζημιές ή απώλειες που αφορούν στην ζωή την υγεία και την περιουσία των πολιτών αλλά και στα αγαθά στις παραγωγικές πηγές και τις υποδομές.

Στην παράγραφο 2 ορίζονται οι έννοιες της:

α. γενικής καταστροφής (καταστροφή εκτεινόμενη σε περισσότερες από τρεις περιφέρειες)

β. περιφερειακής μικρής έντασης (για την αντιμετώπισή της απαιτούνται δυναμικό και μέσα από άλλες περιφέρειες ή από κεντρικές υπηρεσίες και φορείς)

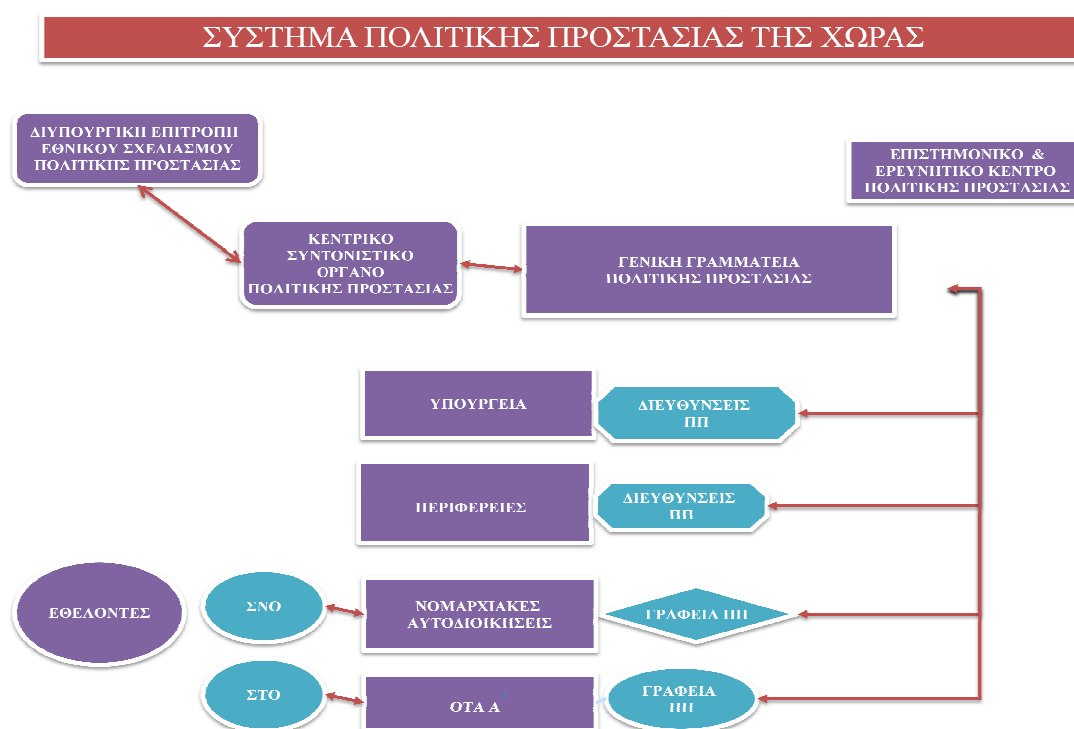
γ. τοπικής καταστροφής μεγάλης έντασης (για την αντιμετώπισή της απαιτούνται δυναμικό και μέσα πολιτικής προστασίας από άλλους νομούς περιφέρειες ή κεντρικές υπηρεσίες) και

δ. τοπικής καταστροφής μικρής έντασης (για την αντιμετώπισή της απαιτούνται δυναμικό και μέσα σε επίπεδο νομού).

Το άρθρο 3 γίνεται αναφορά στο δυναμικό και τα μέσα της Πολιτικής Προστασίας. Σ' αυτά εντάσσονται το σύνολο των κρατικών υπηρεσιών, οι υπηρεσίες των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης αλλά και οργανισμών κοινής ωφέλειας. Σε περιπτώσεις γενικών, περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης, καταστροφών ή σε περίπτωση καταστάσεως εκτάκτου ανάγκης, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Πολιτικής Προστασίας ή του εξουσιοδοτημένου απ' αυτόν Γραμματέα της Περιφέρειας, εντάσσονται στα μέσα πολιτικής προστασίας, πολίτες και μέσα που ανήκουν σε φυσικά και νομικά πρόσωπα. Με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης καθορίζεται η διαδικασία και το ύψος της καταβαλλόμενης αποζημίωσης για την χρήση των μέσων και την απασχόληση των πολιτών.

Το δεύτερο μέρος του Νόμου καθορίζει τα όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής της Πολιτικής Προστασίας, σε κάθε διοικητικό επίπεδο, ορίζοντας τους εμπλεκόμενους φορείς τόσο της κεντρικής όσο και της αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Σχηματικά πολιτικής προστασίας μπορεί να αποδοθεί σχηματικά ως εξής:



Κεντρικά όργανα σχεδιασμού και υλοποίησης της πολιτικής προστασίας αναφέρονται τα παρακάτω με συγκεκριμένες συνθέσεις και αρμοδιότητες:

▪ *Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας)*

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του νόμου συνίσταται από τους Υπουργούς Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ως πρόεδρο, Οικονομικών, Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Εθνικής Άμυνας, Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Πολιτισμού και Τουρισμού, Προστασίας του Πολίτη (όπως διαμορφώνεται η σύνθεση με το Π.Δ.189/2009 περί καθορισμού και ανακατανομής αρμοδιοτήτων Υπουργείων). Η Επιτροπή έχει ως αρμοδιότητα:

- την έγκριση του εθνικού σχεδιασμού της Πολιτικής Προστασίας της χώρας που εισηγείται σ' αυτήν το Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας που προβλέπεται στο άρθρο 5 του ίδιου Νόμου.
- τον απολογισμό εφαρμογή των κυβερνητικών μέτρων αποκατάστασης μετά από γενικές περιφερειακές ή τοπικές μεγάλης έντασης καταστροφές.

▪ *Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 5)*

Στην σύνθεσή του μετέχουν ως Πρόεδρος, ο Γενικός Γραμματέας της Πολιτικής Προστασίας, οι Γενικοί Γραμματείς των Υπουργείων Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Οικονομικών, Οικονομίας Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Εθνικής Άμυνας, Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων, Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, Πολιτισμού και Τουρισμού, Προστασίας του Πολίτη (όπως διαμορφώνεται η σύνθεση με το Π.Δ.189/2009 περί καθορισμού και ανακατανομής αρμοδιοτήτων Υπουργείων) ο αρμόδιος Υπαρχηγός Γ.Ε.ΕΘ.Α. και οι πρόεδροι Ε.Ν.Α.Ε. και Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Σε γενικές ή ιδιαίτερου χαρακτήρα περιφερειακές ή τοπικές μεγάλης έντασης καταστροφές το ίδιο όργανο μπορεί να συνεδριάζει με την συμμετοχή των αρμόδιων Υπουργών ή των αρμόδιων, για την Πολιτική Προστασία Υφυπουργών, ύστερα από

σχετική πρόσκληση του Υπουργού Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης ο οποίος και προεδρεύει.

Το Κ.Σ.Ο.Π.Π., εισηγείται στην Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας αφού συγκεντρώσει προτάσεις των αρμοδίων φορέων. Στην ίδια εισήγηση, περιλαμβάνεται και πρόταση για την διαμόρφωση του προϋπολογισμού πολιτικής προστασίας της χώρας, από πλευράς λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών για το σύνολο των Υπουργείων και των εποπτευόμενων φορέων.

Επίσης στις αρμοδιότητες του είναι ο συντονισμός και η διάθεση του απαραίτητου ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων αλλά και όλο το έργο αντιμετώπισης γενικών περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών.

Οι συντονιστικές του αρμοδιότητες αφορούν και στο έργο αποκατάστασης των ζημιών από τις παραπάνω καταστροφές ενώ συντάσσει και τον απολογισμό δράσης με όλα τα θέματα που σχετίζονται με τις ενέργειες αντιμετώπισης τους. Κατά την διάρκεια της εξέλιξης των παραπάνω καταστροφών λειτουργεί όλη την διάρκεια του εικοσιτετραώρου.

▪ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 6)

Ο Ν.3013/2002 επιφυλάσσει ιδιαίτερο και πολύ σημαντικό ρόλο στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αλλά και στον Γενικό Γραμματέα της (άρθρο 8) και γι' αυτό ακολουθεί ξεχωριστό κεφάλαιο με λεπτομερέστερη αναφορά στο ρόλο και τις αρμοδιότητες

▪ Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 7)

Η σύστασή του προβλέπεται από τον Ν.3013/2002 στο άρθρο 7 και το Π.Δ. 338/2003

Σκοποί αυτού του κέντρου είναι:

Η εκπαίδευση του προσωπικού της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας υπαλλήλων του Δημοσίου ΝΠΔΔ ΝΠΙΔ που εποπτεύονται από το Κράτος επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας και ΟΤΑ

Η προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας επιστημονικής μελέτης για τις δράσεις της πολιτικής προστασίας

Η δημιουργία Τράπεζας Πληροφοριών

Η οργάνωση βιβλιοθήκης

Η εκπόνηση προγραμμάτων εκπαίδευσης ενημέρωσης και κατάρτισης και η εκπαίδευση εθελοντών

Αποκεντρωμένα όργανα σχεδιασμού και υλοποίησης της πολιτικής προστασίας αναφέρονται τα παρακάτω με συγκεκριμένες συνθέσεις και αρμοδιότητες:

- Οι Γενικοί Γραμματείς και οι Διευθύνσεις Πολιτικής Προστασίας των Περιφερειών

Ο Γενικός Γραμματέας συντονίζει και επιβλέπει το έργο της Πολιτικής προστασίας, για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών. Στο πλαίσιο της ίδιας αρμοδιότητας, συντονίζει επίσης την διάθεση του απαιτούμενου δυναμικού και μέσων.

Έχει την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας κατά το σκέλος που αναφέρεται σε πρόγραμμα μέτρα και δράσεις που αφορούν την περιφέρειά του.

Διατυπώνει προτάσεις για τον σχεδιασμό σε σχέση με τα προγράμματα που αφορούν την περιφέρεια του και υποβάλλει προτάσεις στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο εισήγησης για τον εθνικό σχεδιασμό.

Εισηγείται στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για κήρυξη έκτακτης ανάγκης προκειμένου για τοπικές καταστροφές.

Η Διεύθυνση της Περιφέρειας είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό και την οργάνωση σε θέματα πρόληψης ενημέρωσης και αντιμετώπισης καταστροφών καθώς και για τον συντονισμό όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας. Διαθέτει τμήμα σχεδιασμού και πρόληψης και τμήμα αντιμετώπισης και αποκατάστασης.

- Οι Νομάρχες τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις και το Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο

Ο Νομάρχης συντονίζει και επιβλέπει το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη ετοιμότητα αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών. Στο πλαίσιο της ίδιας αρμοδιότητας συντονίζει επίσης την διάθεση του απαιτούμενου δυναμικού και μέσων.

Έχει την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας κατά το σκέλος που αναφέρεται σε πρόγραμμα μέτρα και δράσεις που αφορούν την νομαρχία του.

Σύμφωνα με άρθρο 18 του Ν.3613/2007 έχει την ευθύνη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών.

Διατυπώνει προτάσεις για τον σχεδιασμό, σε σχέση με τα προγράμματα που αφορούν την νομαρχία του και υποβάλλει προτάσεις στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο εισήγησης για τον εθνικό σχεδιασμό

Το γραφείο είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό και την οργάνωση σε θέματα πρόληψης ενημέρωσης και αντιμετώπισης καταστροφών καθώς και για τον συντονισμό όλων των υπηρεσιών της νομαρχίας για την διασφάλιση της ετοιμότητας της υπηρεσίας, σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Το ΣΝΟ συγκροτείται από τον Νομάρχη ,δύο μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου, εκπρόσωπο της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων, τον προϊστάμενο της Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, τους εκπροσώπους των Ενόπλων Δυνάμεων, των Αστυνομικών Λιμενικών και Πυροσβεστικών Αρχών του Νομού, τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Δασών της Περιφέρειας, τους προϊσταμένους των διευθύνσεων Τεχνικών Υπηρεσιών και Υγείας της Νομαρχίας, εκπρόσωπο του περιφερειακού συστήματος Υγείας και εκπροσώπους εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας.

Ο ρόλος του είναι συμβουλευτικός ως προς τον Νομάρχη ενώ σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης μπορεί να λειτουργεί σε 24ωρη βάση.

▪ Οι Δήμαρχοι τα Γραφεία Πολιτικής Προστασίας των Δήμων και το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο

Ο Δήμαρχος συντονίζει και επιβλέπει το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη ετοιμότητα αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών. Στο πλαίσιο της ίδιας αρμοδιότητας συντονίζει επίσης την διάθεση του απαιτούμενου δυναμικού και μέσων.

Έχει την ευθύνη εφαρμογής του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας κατά το σκέλος που αναφέρεται σε πρόγραμμα μέτρα και δράσεις που αφορούν το Δήμο του.

Διατυπώνει προτάσεις για τον σχεδιασμό σε σχέση με τα προγράμματα που αφορούν το Δήμο του και υποβάλλει προτάσεις στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο εισήγησης για τον εθνικό σχεδιασμό

Έχει τη ευθύνη διάθεσης συντονισμού και δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη ετοιμότητα και αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών εντός των ορίων του οικείου ΟΤΑ.

Σύμφωνα με άρθρο 18 του Ν.3613/2007 έχει την ευθύνη της απόφασης για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών από τον Δήμο του ύστερα από έγκαιρη ενημέρωση των αρμόδιων αρχών αλλά και την ευθύνη της υλοποίησής της.

Το Γραφείο Πολιτικής Προστασίας φροντίζει για την οργάνωση και υποδομή σε περιπτώσεις λήψης μέτρων πολιτικής προστασίας

Το Συντονιστικό Τοπικό Όργανο συγκροτείται από τον Δήμαρχο, ως πρόεδρο, δυο δημοτικούς συμβούλους, ειδικευμένα στελέχη της Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας και του Νομού, εκπρόσωπο του Στρατιωτικού Διοικητή της περιοχής , του Αστυνομικού Τμήματος και της Λιμενικής Αρχής, εφόσον έχει έδρα τον

αντίστοιχο Δήμο, τον Διοικητή της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας της έδρας του Δήμου, τον προϊστάμενο του οικείου Δασαρχείου, τους Προϊστάμενους της Δημοτικής Αστυνομίας και των Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου, και εκπροσώπους εθελοντικών οργανώσεων πολιτικής. Λειτουργεί σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης σε 24ωρη βάση.

▪ Εθελοντικές οργανώσεις

Οι εθελοντικές οργανώσεις μπορούν να συνεισφέρουν σημαντικά σε ό,τι αφορά την πρόληψη αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών. Μπορούν να ενταχθούν στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών που τηρεί η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα, εφόσον από το καταστατικό τους προκύπτει η δραστηριοποίηση τους κύρια στον τομέα πολιτικής προστασίας. Μπορούν να είναι νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και ομάδες προσώπων που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο των Ο.Τ.Α. (παράγραφος 3 του άρθρου 18 του Ν. 3613/2007) αλλά και εθελοντικές οργανώσεις και ειδικευμένοι εθελοντές που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο της αποστολής του Πυροσβεστικού Σώματος (παράγραφος 6 του άρθρου 27 του Ν. 3536/2007).

Τα κριτήρια και η διαδικασία για την εγγραφή τους στο μητρώο, καθορίζονται με Υπουργική Απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Οι δραστηριότητες τους χρηματοδοτούνται και από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας η οποία έχει και την αρμοδιότητα για την εκπαίδευση και την μετεκπαίδευση των μελών των εθελοντικών οργανώσεων.

ii. Υ.Α. 1299/7.4.2003

Η Υ.Α. 1299/7.4.2003 αφορά το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Είναι η απόφαση που υλοποιεί την παράγραφο 1 του άρθρου 17 του Ν. 3013/2002.

Ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», θέτει ως στόχο, την διαμόρφωση ενός συστήματος διοίκησης μέσα από το οποίο θα αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά κάθε είδους καταστροφικά φαινόμενα. Γι' αυτό το λόγο προσδιορίζονται οι εμπλεκόμενοι φορείς, ανά καταστροφικό συμβάν, και τα όργανα που συντονίζουν και κατευθύνουν τις επιχειρησιακές δυνάμεις σε όλα τα επίπεδα. Οι υπηρεσίες που εμπλέκονται, αφού προχωρήσουν στην εκτίμηση κινδύνων αρμοδιότητάς τους, μέσα από την παροχή ουσιαστικών στοιχείων, εκπονούν τα ειδικά σχέδια ανά κατηγορία καταστροφής, στα πλαίσια του βασικού σχεδίου που είναι ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Ορίζονται οι βασικές απαιτήσεις σχεδίασης ώστε να υπάρχει η ελάχιστη απαιτούμενη ομοιογένεια στην εκπόνηση των σχεδίων. Δίνονται οι γενικές κατευθύνσεις για την χάραξη στρατηγικών ως προς την σωστή οργάνωση τον εξοπλισμό των υπηρεσιών και την διαμόρφωση επιχειρησιακής φιλοσοφίας για την έγκαιρη κινητοποίηση και τον συντονισμό του ανθρώπινου δυναμικού. Τέλος γίνεται αναφορά στην ανάγκη δημιουργίας διοικητικής μέριμνας τόσο για τις επιχειρησιακές δυνάμεις που αντιμετωπίζουν το οποιοδήποτε συμβάν όσο και για τους τυχόν πληγέντες αλλά και στον συντονισμό των επιχειρήσεων και στον ρόλο των επικοινωνιών.

Στον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ» ορίζονται αντίστοιχα με τον Ν.3013/2002 οι έννοιες καταστροφή ένταση καταστροφής και κίνδυνος καταστροφής το δυναμικό και μέσα της πολιτικής προστασίας.

Στην παράγραφο 9 του άρθρου 2, αναλύεται η έννοια της κατάστασης κινητοποίησης της πολιτικής προστασίας, σε κατάσταση ετοιμότητας και κατάστασης έκτακτης ανάγκης, κατά την οποία απαιτείται ειδικός συντονισμός από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, του δυναμικού των μέσων των υπηρεσιών και φορέων που αναλαμβάνουν δράση σε κεντρικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Το άρθρο 3, αναφέρεται στις βασικές απαιτήσεις σχεδίασης για την αντιμετώπιση καταστροφών. Καταρχήν ορίζονται οι υπόχρεοι προς σχεδίαση φορείς και υπηρεσίες (στο παράρτημα Α προσθήκη 2 της παρούσας απόφασης ορίζονται οι υπόχρεοι σύνταξης σχεδίων ανά καταστροφή).

Με την Υ.Α.3384/28-06-2006 προστίθεται στο Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας το ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών που αφορά διαχείριση

συμβάντων με πολυάριθμους νεκρούς ως συνέπεια φυσικών τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών και ορίζονται οι υπόχρεοι κατάρτισης του συγκεκριμένου Σχεδίου.

▪ Βασικές απαιτήσεις σχεδίασης

Κάθε σχέδιο αντιμετώπισης καταστροφικού συμβάντος πρέπει να:

1. προσδιορίζει τους εμπλεκόμενους φορείς και το είδος της μεταξύ τους συνεργασίας. περιλαμβάνει χαρτογράφηση των ευπαθών περιοχών και αξιολόγηση κινδύνων ώστε να είναι αποτελεσματικότερη η σχεδίαση.
2. καθορίζει ποιος κάνει τι ανά καταστροφικό γεγονός.
3. προβλέπει σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων
4. περιλαμβάνει συλλογή πληροφοριών από κάθε δυνατή βάση δεδομένων
5. καθορίζει τις ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό
6. φροντίζει για την ενημέρωση των πολιτών για την αυτοπροστασία τους
7. προβλέπει διοικητική μέριμνα για τις επιχειρησιακές δυνάμεις και τους τυχόν πληγέντες
8. εξασφαλίζει την λειτουργία βασικών συστημάτων εφαρμογής του σχεδίου με εναλλακτικούς τρόπους
9. έχει επιλέξει πιθανούς χώρους ανάπτυξης υποδομών ικανών να υποδεχτούν πληγέντες
10. έχει μεριμνήσει για την πρόληψη κινδύνων και τον μετριασμό των επιπτώσεων
11. έχει προνοήσει για την μεταφορά υλικών και μέσων για την αντιμετώπιση καταστροφών
12. εξασφαλίζει την προμήθεια φαρμακευτικού υλικού και αναγκαίου εξοπλισμού για περιπτώσεις βιοτρομοκρατίας
13. προβλέπει τον αποτελεσματικό έλεγχο – απομόνωση περιοχών
14. προβλέπει την ύπαρξη αρμόδιου οργάνου για ταχεία επί τόπου αξιόπιστη εκτίμηση της καταστροφής και αντικειμενική ενημέρωση της κεντρικής εξουσίας
15. περιλαμβάνει σχετικά κονδύλια
16. εντάσσει και να αξιοποιεί τις εθελοντικές οργανώσεις
17. εντάσσει και να αξιοποιεί συμπεράσματα που προκύπτουν από προσομοιώσεις και ασκήσεις προσαρμοσμένων σεναρίων

Το άρθρο 3 περιλαμβάνει επίσης συντονιστικές οδηγίες σύμφωνα με τις οποίες τα ανά φορέα ειδικά σχέδια, αφού ελεγχτούν από τις προϊστάμενες υπηρεσίες για την πληρότητά τους, κατατίθενται προς έγκριση την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Μετά την έγκρισή τους κοινοποιούνται με μέριμνα των συνταχτών στους εμπλεκόμενους φορείς για εναρμόνιση των σχεδίων.

Σε ό,τι αφορά τα κέντρα επιχειρήσεων που προβλέπονται από τον Ν.3013/2002 δηλαδή το κέντρο επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας αλλά και τα κέντρα επιχειρήσεων σε Νομαρχιακό και Τοπικό επίπεδο αυτά θα πρέπει να είναι εξοπλισμένα κατάλληλα και να είναι διασυνδεδεμένα μεταξύ τους

Τα σχέδια θα πρέπει να είναι εφαρμόσιμα, να έχουν προβλεπτικότητα και ελαστικότητα, ενώ για την υποστήριξή τους, θα πρέπει να εκπαιδεύονται τα στελέχη, να ενημερώνονται οι πολίτες και να πραγματοποιούνται ασκήσεις. Επίσης κατά την σχεδίαση θα πρέπει να προβλέπονται μέτρα ορθής εκτίμησης των αναγκών ειδών βοήθειας προς τους πληγέντες, καταγραφή τους και ορθολογική διαχείρισή τους, ενώ πρέπει να λαμβάνεται πρόνοια κατά την σχεδίαση για την πρόληψη ατυχημάτων των επιχειρησιακών δυνάμεων.

Το άρθρο 4 καθορίζει τις φάσεις του συστήματος ενεργοποίησης της Πολιτικής Προστασίας. Η φάση της συνήθους ετοιμότητας περιλαμβάνει μέτρα και ενέργειες προετοιμασίας του κρατικού μηχανισμού αλλά και εφαρμογή του συστήματος επικοινωνίας και ροής πληροφοριών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και λήψη αποφάσεων. Η επόμενη φάση της πλήρους ετοιμότητας των επιτελικών και επιχειρησιακών στελεχών της Πολιτικής Προστασίας ακολουθεί στην περίπτωση που μετά συναξιολόγηση των πληροφοριών υπάρχει σοβαρή ένδειξη ότι επίκειται καταστροφικό φαινόμενο. Η τρίτη φάση περιλαμβάνει την αντιμετώπιση του καταστροφικού συμβάντος με την συνεργασία των επιχειρησιακών δυνάμεων αλλά και την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων. Η τέταρτη φάση αφορά την εκτίμηση της κατάστασης των ζημιών και την αρωγή των πληγέντων.

Ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» επίσης αναφέρεται στη στρατηγική και την τακτική της οργάνωσης αλλά και την επιχειρησιακή φιλοσοφία που πρέπει να αναπτύξουν οι

εμπλεκόμενοι φορείς δίνοντας τις γενικές κατευθύνσεις που αφορούν όλα τα υπουργεία και στην συνέχεια εξειδικεύει για το καθένα χωριστά.

Ειδικότερα για την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ορίζει ότι θα πρέπει καταρχήν να συντάσσει το γενικό σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» ανά είδος καταστροφής και θα πρέπει να εγκρίνει τα ειδικότερα σχέδια που συντάσσονται από τους αρμόδιους κεντρικούς και περιφερειακούς φορείς αλλά και τους οργανισμούς κοινής ωφέλειας. Στην συνέχεια, σε γενικές γραμμές, επαναλαμβάνει τις αρμοδιότητες που έχουν δοθεί στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας αλλά και στον Γραμματέα τη με τον Ν.3013/2002.

Στο άρθρο 6 ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», πέρα από τις προβλέψεις στις βασικές αρχές σχεδιασμού, κάνει ιδιαίτερη αναφορά στην ανάγκη λήψης διοικητικής μέριμνας από τους κατά περίπτωση αρμόδιους-συναρμόδιους φορείς για τον σχεδιασμό αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων τόσο για τις δυνάμεις που επιχειρούν όσο και για τους πληγέντες .

Στο ίδιο άρθρο γίνεται αναφορά στον συντονισμό των επιχειρήσεων. Ορίζει ότι αυτός γίνεται, ανάλογα με το είδος ή την ένταση της καταστροφής, από τον Γενικό Γραμματέα της Πολιτικής Προστασίας, τους οικείους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών, και τους Νομάρχες αντίστοιχα. Στο έργο τους συνεπικουρούνται από τους επικεφαλής των δυνάμεων που επιχειρούν στον τομέα ευθύνης τους ενώ το Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας πρέπει να έχει συνεχή και σαφή εικόνα της κατάστασης προκειμένου να συνδράμει αποτελεσματικά. Τέλος γίνεται αναφορά και στις επικοινωνίες των εμπλεκόμενων δυνάμεων οι οποίες πρέπει να γίνονται κατά τον πλέον συντονισμένο τρόπο.

Στα παραρτήματα που ακολουθούν πέρα από τους υπόχρεους προς σύνταξη σχεδίων φορείς δίνεται και περιγραφή για κάθε είδους πιθανή καταστροφή κατάλογος με επιστημονική επιχειρησιακή ορολογία το γενικό διάγραμμα ροής των πληροφοριών πίνακες με την σύνθεση και τις αρμοδιότητες των οργάνων σχεδιασμού και εφαρμογής Πολιτικής Προστασίας τόσο σε κεντρικό όσο και σε τοπικό – περιφερειακό επίπεδο όπως προβλέπεται από τον Ν.3013/2002 καθώς και φόρμες συνοπτικής και λεπτομερούς αναφοράς εκτάκτου συμβάντος αλλά ορίζεται και το σήμα της πολιτικής προστασίας της Ελλάδας

III. Ο θεσμικός ρόλος της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Ο Ν.3013/2002, στο άρθρο 6, κάνει εκτενέστατη αναφορά στον ρόλο και στις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας καθώς της αναθέτει συντονιστικό ρόλο και λειτουργία ως συνδέσμου όλων των εμπλεκόμενων φορέων πολιτικής προστασίας της χώρας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας έχει ως αποστολή την μελέτη, το σχεδιασμό, την οργάνωση και τον συντονισμό της δράσης για την πρόληψη, ετοιμότητα, ενημέρωση και αντιμετώπιση των φυσικών τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

▪ Αρμοδιότητες Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας

Είναι αρμόδια για την αντιμετώπιση όλων των φάσεων προετοιμασίας κινητοποίησης και συντονισμού δράσης της πολιτικής προστασίας.

- Προετοιμάζει το δυναμικό και τα μέσα πολιτικής προστασίας της χώρας για την αντιμετώπιση πιθανών κάθε μορφής καταστροφών στο πλαίσιο του υφιστάμενου σχεδιασμού ανά κατηγορία κινδύνου.
- Αξιοποιεί τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και τις πληροφορίες για την κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας σε περιπτώσεις επαπειλούμενου κινδύνου.
- Συντονίζει το έργο και τις δράσεις αντιμετώπισης των καταστροφών κατά την εκδήλωση των φαινομένων καθώς και το έργο της αποκατάστασης των προκαλούμενων ζημιών
- Εξασφαλίζει επιστημονική υποστήριξη και τεκμηρίωση όλων των προγραμμάτων και σχεδίων και δράσεων της πολιτικής προστασίας
- Παρακολουθεί και ελέγχει την εφαρμογή του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού από τις περιφέρειες και τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε συνεργασία με αρμόδιους φορείς.

- Εισηγείται στον Υπουργό Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης την κατανομή των πιστώσεων στον τομέα της πολιτικής προστασίας στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Τηρεί ειδικό φάκελο με το σύνολο των ενεργειών για την αντιμετώπιση αλλά και την αποκατάσταση κάθε γενικής περιφερειακής ή τοπική μεγάλης έντασης καταστροφής. Ο ίδιος φάκελος περιέχει εκθέσεις απολογισμού δράσεων και προτάσεις των επιμέρους φορέων για την βελτίωσή τους προκειμένου να αντιμετωπιστούν παρόμοια φαινόμενα αποτελεσματικότερα.
- Λειτουργεί σε 24ωρη βάση κέντρο επιχειρήσεων αποτελούμενο από επιτελικά στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων της Αστυνομίας του Λιμενικού και του Πυροσβεστικού Σώματος προκειμένου να επιτευχθούν οι σκοποί της
- Οργανώνει και λειτουργεί μονάδα αξιολόγησης και αξιοποίησης της πρόγνωσης καιρικών και άλλων πρόδρομων φαινομένων φυσικών καταστροφών ώστε να υπάρχει έγκαιρη κινητοποίηση των δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών αλλά και ενημέρωση του κοινού με παροχή αντίστοιχων οδηγιών.
- Μεριμνά για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα πολιτικής προστασίας σε συνεργασία με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς.
- Εντάσσει στο ανθρώπινο δυναμικό της πολιτικής προστασίας ειδικευμένους εθελοντές και εθελοντικές οργανώσεις τις οποίες ενισχύει με χρηματοδότηση.
- Καταρτίζει σε συνεργασία με τους συναρμόδιους φορείς το ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών όλων των μηχανικών μέσων και άλλων υλικών που είναι αναγκαία για την πολιτική προστασία της χώρας με βάση τον Εθνικό Σχεδιασμό.
- Συνεργάζεται με αρμόδια Υπουργεία και οικείους φορείς για την σύνταξη κανονισμών και την κατάρτιση προδιαγραφών ώστε να προληφθούν φυσικές τεχνολογικές ή άλλες καταστροφές με βάση τον Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας.
- Φροντίζει για την εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών της πολιτικής Προστασίας σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο αλλά και την εκπαίδευση και κατάρτιση των μελών των εθελοντικών οργανώσεων πολιτικής προστασίας
- Διατηρεί κέντρο τεκμηρίωσης σε ζητήματα πολιτικής προστασίας συγκεντρώνοντας επιστημονικές ή άλλες πληροφορίες σε συνεργασία με το

Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο και με επιστημονικούς φορείς της Ελλάδας ή του εξωτερικού

- Προωθεί τις σχέσεις της χώρας στον τομέα πολιτικής Προστασίας με τους αρμόδιους διεθνείς κανονισμούς και τους αντίστοιχους φορείς πολιτικής Προστασίας άλλων χωρών και συντονίζει την παροχή επιστημονικής ή άλλης βοήθειας από και προς χώρες που πλήττονται από καταστροφές και αξιοποιεί παρόμοια βοήθεια για την χώρα
- Εισηγείται στον Υπουργό Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κάθε άλλο αναγκαίο μέτρο για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της πολιτικής προστασίας της χώρας
- Είναι η μόνη αρμόδια για υποβολή ή αποδοχή αιτήματος κρατικών Αρχών Υπηρεσιών και Φορέων για παροχή βοήθειας (Ν.3536/2007 άρθρο 27)

Στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν.3448/2006 συστήνονται ομάδες αναγνώρισης θυμάτων καταστροφών με αποστολή την αναγνώριση και ταυτοποίηση των θυμάτων από ατυχήματα καταστροφές καθώς και εγκληματικές και τρομοκρατικές ενέργειες που αποτελούνται από ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό εμπειρογνώμονες και αξιωματικούς της Ελληνικής Αστυνομίας.

Με το άρθρο 15 του Ν.3491/2006 στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας δημιουργείται υποστηρικτική ομάδα Διαχείρισης Χημικών Βιολογικών Ραδιολογικών και Πυρηνικών απειλών και συμβάντων η οποία υπάγεται απευθείας στον Γενικό Γραμματέα και αποτελεί επιτελικό συμβουλευτικό όργανο που υποστηρίζει σε επίπεδο τακτικό επιχειρησιακό και πολιτικό τις αρμόδιες δυνάμεις με την παροχή εξειδικευμένης τεχνογνωσίας και επιστημονικών πληροφοριών για διαχείριση Διαχείρισης Χημικών Βιολογικών Ραδιολογικών και Πυρηνικών απειλών. Στελεχώνεται από επιστημονικό και εξειδικευμένο προσωπικό συναρμόδιων

Σύμφωνα με την Υ.Α.3384/28-07-2006 η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας μπορεί να καλέσει μπορεί να καλέσει οποιονδήποτε φορέα θεωρεί ότι μπορεί να συνδράμει στην κατάρτιση Σχεδίου Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών πέρα από τον ενδεικτικό κατάλογο των υπόχρεων προς κατάρτιση που αναφέρονται στην Υ.Α.

▪ Γενικός Γραμματέας Πολιτικής Προστασίας (άρθρο 8)

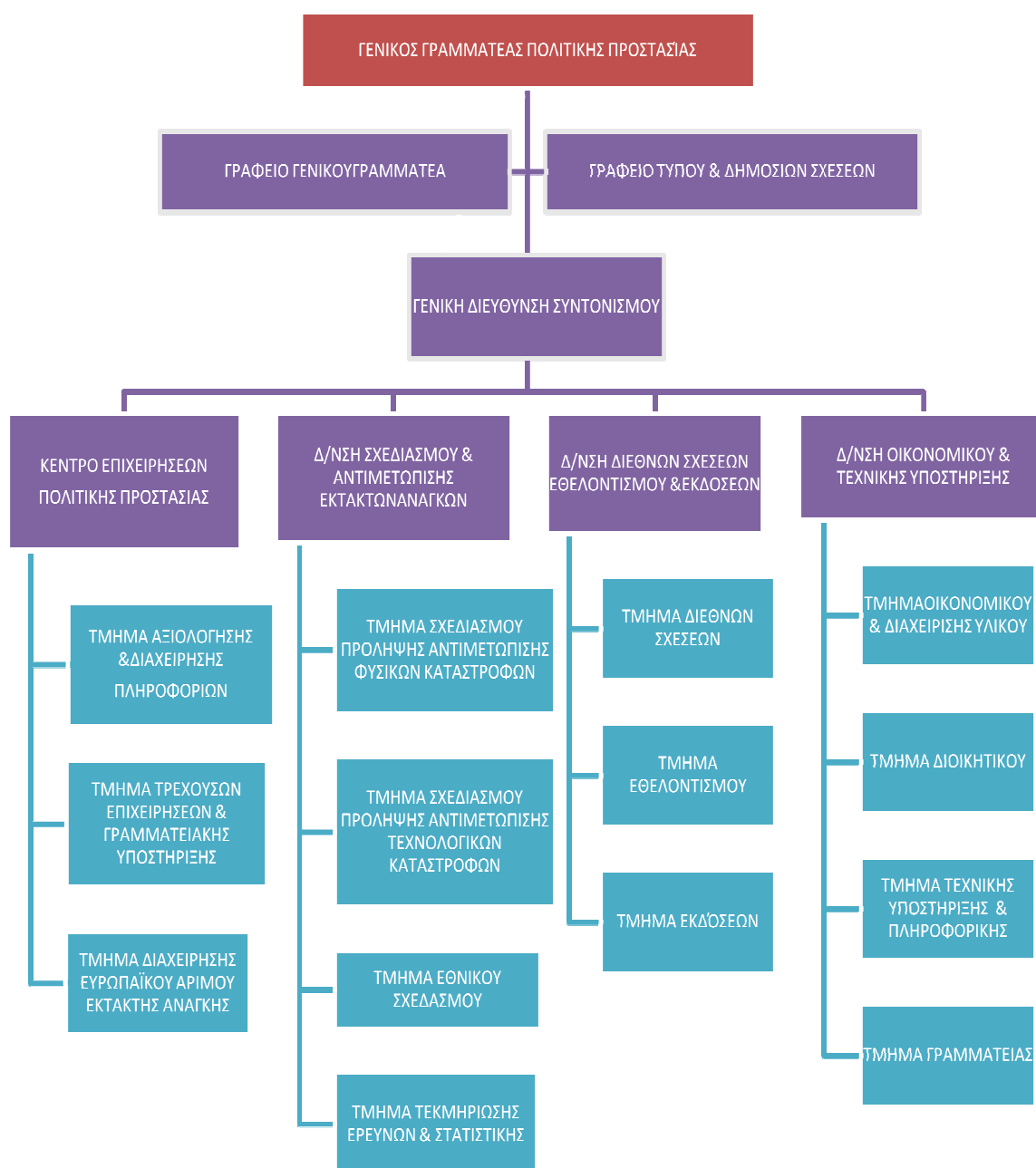
Ο Ν.3013/2002 κάνει ιδιαίτερη αναφορά στις αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα και αυτό δείχνει την σπουδαιότητα που αποδίδεται στον ρόλο του.

- Συντονίζει και κατευθύνει το έργο της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη ετοιμότητα αντιμετώπιση και αποκατάσταση κάθε μορφής καταστροφών
- Εισηγείται στο Υπουργό Εσωτερικών Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης τον χαρακτηρισμό καταστροφής ως γενικής και την έκδοση αντίστοιχης απόφασης για της κήρυξη της κατάστασης ως έκτακτης ανάγκης
- Προβαίνει στον χαρακτηρισμό των καταστροφών ως περιφερειακής ή τοπικής μεγάλης ή μικρής έκτασης
- Εκδίδει σε περιπτώσεις γενικών περιφερειακών ή τοπικών μεγάλης έντασης καταστροφών ή σε περίπτωση καταστάσεως εκτάκτου ανάγκης την απόφαση για τον χαρακτηρισμό κάθε καταστροφής ή εξουσιοδοτεί κατά περίπτωση τον Γενικό γραμματέα της Περιφέρειας.
- Αποφασίζει την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών σε περιπτώσεις γενικής ή περιφερειακής καταστροφής ύστερα από εισήγηση των αρμόδιων για τον περιορισμό των επιπτώσεων φορέων (3613/2007 άρθρο 18)
- Εισηγείται στον υπουργό για την κατανομή κονδυλίων εγγεγραμμένων στον προϋπολογισμό της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας προς τους ΟΤΑ για την υλοποίηση προγραμμάτων και δράσεων της Πολιτικής Προστασίας
- Σε περίπτωση κατάστασης κινητοποίησης της πολιτικής προστασίας αποφασίζει για την άμεση προμήθεια υλικών εφοδίων και μέσων καθ' υπέρβαση των προϋπολογισθέντων εφόσον αυτό είναι απολύτως αναγκαίο

Και ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» επαναλαμβάνει τον ρόλο και τις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας με ειδικά αναφορά στο μέρος που αφορά την στρατηγική και την τακτική οργάνωσης των εμπλεκόμενων φορέων. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο κομμάτι του συντονισμού αλλά και στο διάγραμμα ροής πληροφοριών γίνεται αναφορά στο Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας το οποίο πρέπει να λαμβάνει ενημέρωση πλήρη και σαφή για την καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Με το Π.Δ. 151/2004 υλοποιήθηκε το άρθρο 15 του Ν.3013/2002 που αφορούσε την σύσταση του Οργανισμού της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. Στον οργανισμό ορίζεται η διάρθρωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και οι αρμοδιότητες της κάθε διεύθυνσης και τμήματος

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ



IV. Φορείς Ασφάλειας

Κύριοι φορείς ασφάλειας της χώρας θεωρούνται η Ελληνική Αστυνομία η Πυροσβεστική Υπηρεσία και το Λιμενικό Σώμα. Και τα τρία σώματα με το Π.Δ.184/2009 υπάγονται στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη όπως πλέον και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», στο τμήμα που αναφέρεται την επιχειρησιακή φιλοσοφία των εμπλεκόμενων φορέων, αναφερόμενο στο τότε Υπουργείο Δημοσίας Τάξης αντίστοιχο του σημερινού Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη, ορίζει μεταξύ άλλων, ότι το συγκεκριμένο Υπουργείο διαδραματίζει βασικό ρόλο στην αντιμετώπιση κάθε είδους καταστροφών αφού διαθέτει τις κύριες δυνάμεις πολιτικής προστασίας με οργάνωση εξειδίκευση εξοπλισμό και μέσα. Και τα τρία σώματα, με βάση τους νόμους σύστασής τους, περιλαμβάνουν στην αποστολή τους και την προστασία της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας, αποστολή που ταυτίζεται με εκείνην της Πολιτικής Προστασίας.

▪ Πυροσβεστικό Σώμα

Το Πυροσβεστικό Σώμα οργανώθηκε ως ανεξάρτητο σώμα το 1930 και υπαγόταν στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εσωτερικών ενώ από το 1968 με τον Α.Ν.360/1968 εντάχθηκε στα σώματα ασφάλειας . Το 1998 με τον Ν.2612/1998 μεταφέρθηκε στο Πυροσβεστικό Σώμα η αρμοδιότητα της δασοπυρόσβεσης, που ως τότε ήταν στην αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Δασών του Υπουργείου Γεωργίας. Το 2000 με το άρθρο 25 του Ν.2088/2000 συστήθηκε υπηρεσία εναέριων μέσων Πυροσβεστικού Σώματος με αποστολή την από αέρος ενίσχυση των επιχειρήσεων του.

Με το Ν.3511/2006 περί αναδιοργάνωσης του πυροσβεστικού σώματος αναβάθμισης της αποστολής του και άλλες διατάξεις ορίζεται μεταξύ άλλων ότι αποστολή του Πυροσβεστικού Σώματος είναι:

- η ασφάλεια της ζωής της περιουσίας των πολιτών και του Κράτους του φυσικού περιβάλλοντος και ιδίως του δασικού πλούτου της Χώρας.

- η ευθύνη για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό της καταστολής των πάσης φύσεως πυρκαγιών και την παροχή κάθε είδους δυνατής συνδρομής για την διάσωση των ατόμων και των υλικών αγαθών που απειλούνται από αυτές.
- η συμμετοχή στην αντιμετώπιση κάθε έκτακτης ανάγκης, που ανακύπτει σε περίοδο ειρήνης ή πολέμου και σε συνεργασία με τις συναρμόδιες Αρχές και
- η συμβολή στην εξασφάλιση της πολιτικής προστασίας και πολιτικής άμυνας της Χώρας.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Ν.3511/2006 μεταξύ των αρμοδιοτήτων του Πυροσβεστικού Σώματος είναι:

- Αντιμετώπιση των συνεπειών από φυσικές τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές .
- Αξιοποίηση των διαθέσιμων επιστημονικών στοιχείων και πληροφοριών η προετοιμασία οργάνωση και κινητοποίηση των πυροσβεστικών δυνάμεων μέσω κα εξοπλισμού για συνδρομή άλλων αρχών υπηρεσιών και φορέων.
- Η διάσωση και παροχή κάθε δυνατής συνδρομής σε άτομα των οποίων απειλείται ή εκτίθεται σε κίνδυνο η ζωή και η σωματική τους ακεραιότητα.
- Η περιφρούρηση και διαφύλαξη τα περιουσίας που καταστράφηκε ή απειλήθηκε από καταστροφές μέχρι την παράδοσή της στα αστυνομικά όργανα ή τους κατόχους της.
- Η θέσπιση και έλεγχος εφαρμογής της νομοθεσίας περί πυροπροστασίας.
- Η παροχή συνδρομής προς άλλες χώρες στο πλαίσιο των ισχυουσών διακρατικών συμφωνιών καθώς και υποχρεώσεων που απορρέουν από το Κοινοτικό και το Διεθνές Δίκαιο.

Πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με αρθρο17 του Ν.3613/2007 που αφορά την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών και σε συνδυασμό με τον Ν.3511/2006, η Πυροσβεστική Υπηρεσία, όταν έχει την ευθύνη περιορισμού των επιπτώσεων όπως π.χ. στις δασικές πυρκαγιές είναι η μόνη αρμόδια να εισηγηθεί στους υπεύθυνους για την λήψη απόφασης φορείς την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών. Για την εισήγηση, μόνος υπεύθυνος είναι ο εκάστοτε επικεφαλής αξιωματικός του πυροσβεστικού σώματος, που ενεργεί ως συντονιστής του πυροσβεστικού έργου.

Αξίζει να αναφερθεί ότι με Π.Δ., το 1987 ιδρύεται η πρώτη Ειδική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών, η οποία εντάσσεται στο Πυροσβεστικό Σώμα. Σήμερα

το Πυροσβεστικό Σώμα διαθέτει οκτώ τέτοιες μονάδες, οι οποίες αποτελούνται από ομάδες ειδικευμένες να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα δύσκολες καταστάσεις, όπως πυρκαγιές σε σωρούς αποθήκευσης υγρών καυσίμων ή η αντιμετώπιση καταστροφών από σεισμούς και αναζήτηση των εξαφανισθέντων ατόμων αλλά και εντοπισμό και την διάσωση παγιδευμένων με ειδικά εκπαιδευμένους σκύλους.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο θεσμός του εθελοντή πυροσβέστη με σκοπό την ενίσχυση της πυροπροστασίας με την συμμετοχή εθελοντών πολιτών όπως αυτός προβλέπεται από τον Ν. 1951/1991. Ο Ν. 1951/1991 ορίζει την διαδικασία σύστασης οργάνωσης λειτουργίας και κατάργησης εθελοντικών πυροσβεστικών σταθμών ή κλιμακίων που μπορούν να συστηθούν σε Δήμους Κοινότητες και Συνδέσμους Δήμων και Κοινοτήτων.

- Ελληνική Αστυνομία

Ο Ν. 2800/2000 που αφορά την αναδιάρθρωση υπηρεσιών του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης στο τμήμα Β άρθρο 8 παράγραφος 2 ορίζει ότι μεταξύ άλλων η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών από θεομηνίες και ατυχήματα ή άλλες καταστροφές σε συνεργασία με τις συναρμόδιες αρχές και υπηρεσίες. Διαθέτει Κεντρικές και Περιφερειακές και Τοπικές υπηρεσίες.

Η Ελληνική Αστυνομία, στα πλαίσια της εφαρμογής της παραγράφου 3 του άρθρου 4 της Κ.Υ.Α. 12030/10-5-1999 και του άρθρου 8 του Ν.2800/2000, έχει σημαντικό ρόλο κατά την φάση της αντιμετώπισης των καταστροφών αλλά και στην εκτέλεση απόφασης οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών. Θέματα που συνδέονται με την τήρηση της τάξης, με την ρύθμιση της κυκλοφορίας, με τον εντοπισμό και την ειδοποίηση πολιτών για την απομάκρυνση τους, όταν έχει ληφθεί η σχετική απόφαση, καθώς και με πρόληψη και καταστολή τυχόν εγκλημάτων κατά της περιουσίας των πολιτών που απομακρύνθηκαν, που είτε αυτή καταστράφηκε είτε απειλήθηκε με καταστροφή, αποτελούν αρμοδιότητα των κατά τόπους αστυνομικών αρχών με βαρύνουσα σημασία.

Επίσης συμμετέχει με αξιωματικούς της Υπηρεσίας της στις ομάδες αναγνώρισης θυμάτων καταστροφών σύμφωνα με το άρθρο 23 του Ν.3448/2006 και με

αντιπροσώπους στα νομαρχιακά και τα τοπικά συντονιστικά όργανα όπως προβλέπει ο Ν.3013/2002.

▪ Λιμενικό Σώμα

Το Λιμενικό Σώμα ιδρύθηκε το 1919. Η δομή η οργάνωση και οι αρμοδιότητες του Λιμενικού Σώματος σε Κεντρικό Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο ορίζονται από το Π.Δ. 242/1999 όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ.320/2001 το Π.Δ. 27/2006 το Π.Δ.6/2007και το Π.Δ. 48/2007.

Στην αποστολή του Λιμενικού Σώματος περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η:

- Προστασία της ανθρώπινης ζωής και περιουσίας στη θάλασσα
- Έρευνα και διάσωση
- Προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος
- Ασφάλεια της ναυσιπλοΐας
- Προστασία των πλοίων και των λιμένων από έκνομες ενέργειες
- Αστυνόμευση των πλοίων λιμένων θαλασσίου χώρου καθώς και θαλασσίων συνόρων σύμφωνα με την ελληνική και κοινοτική νομοθεσία αλλά και τις διεθνείς συμβάσεις.

Για την οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών ως δράσης πολιτικής προστασίας μπορεί να κριθεί αναγκαία η χρήση πλωτών θαλάσσιων μέσων γεγονός που σημαίνει ότι η παρουσία και η συμβολή των κατά τύπους Λιμενικών Αρχών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση.

Συμμετέχει με αντιπροσώπους στα τοπικά συντονιστικά όργανα όπως προβλέπει ο Ν.3013/2002.

Φορείς ασφάλειας και «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ»

Κατά την σύνταξη του «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», η Ελληνική Αστυνομία και η Πυροσβεστική Υπηρεσία υπάγονταν στο Υπουργείο Δημοσίας Τάξης ενώ το Λιμενικό Σώμα στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας.

Ελληνική Αστυνομία & Πυροσβεστική Υπηρεσία

Οι φορείς μέσω των αρχηγείων τους συντάσσουν στα πλαίσια της δικαιοδοσίας τους σχέδια πρόληψης και αντιμετώπισης φυσικών τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών και παρέχουν κάθε δυνατή βοήθεια στους πληγέντες. Τα σχέδια υποβάλλονται προς έγκριση στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Κινητοποιούν όλες τις υπηρεσίες αρμοδιότητάς τους σε περιπτώσεις εκτάκτων αναγκών προκειμένου να ληφθούν μέτρα προστασίας της ζωής της υγείας και της περιουσίας των πολιτών, καθώς και μέτρα διάσωσης περίθαλψης και παροχής βοήθειας προς τους πληγέντες. Παρέχουν κάθε δυνατή συνδρομή στο έργο των εμπλεκόμενων για τον ίδιο λόγο.

Προβλέπουν και σχεδιάζουν μέτρα για τον έγκαιρο εντοπισμό και καταστολή των πυρκαγιών ενώ σχεδιάζουν και υλοποιούν αντιπυρικά μέτρα όπως ορίζεται από τη σχετική νομοθεσία

Συνεργάζονται με όλες τις υπηρεσίες για την εκκένωση περιοχών όταν αποφασιστεί το μέτρο αυτό και λαμβάνουν μέτρα αρμοδιότητάς τους για την προστασία της ζωής και περιουσίας των πληγέντων τόσο στους χώρους καταστροφής όσο και στους χώρους εγκατάστασης αυτών

Συγκροτούν ειδικές ομάδες αντιμετώπισης χημικών βιολογικών ραδιολογικών και πυρηνικών απειλών και συνεργάζονται με συναρμόδια Υπουργεία

Φροντίζουν για την πραγματοποίηση ασκήσεων ετοιμότητας σε συνεργασία με τον ασκούντα την εκμετάλλευση εγκαταστάσεων στις οποίες υπάρχουν επικίνδυνες ουσίες όπως προβλέπεται από τη σχετική νομοθεσία

Συντονίζουν και αναλαμβάνουν θέματα ενημέρωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού βιομηχανιών κ.λ.π.

Διαθέτουν το απαιτούμενο και προβλεπόμενο από τη σχετική νομοθεσία προσωπικό του για την συγκρότηση και λειτουργία των συντονιστικών οργάνων πολιτικής προστασίας όπου αυτό απαιτηθεί

Λιμενικό Σώμα

Σχεδιάζει στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του σχέδια αντιμετώπισης φυσικών τεχνολογικών και λοιπών καταστροφών. Τα σχέδια υποβάλλονται προς έγκριση στην Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

Κινητοποιεί τις κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες του και διαθέτει τα αναγκαία μέσα για την καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης και λοιπών καταστροφών καθώς και την διενέργεια επιχειρήσεων έρευνας και διάσωσης στην περιοχή ευθύνης του

Συνεργάζεται για την αντιμετώπιση χημικών βιολογικών ραδιολογικών και πυρηνικών απειλών στην περιοχή αρμοδιότητάς του

Εξασφαλίζει τα απαιτούμενα πλωτά μέσα όταν αυτό απαιτηθεί λόγω εκτάκτων αναγκών για την μεταφορά προσωπικού μέσων και εφοδίων και ενεργεί ό,τι άλλο από τις περιστάσεις την αποστολή του και την ισχύουσα νομοθεσία προβλέπεται.

Ενόπλες Δυνάμεις

Σύμφωνα με τον Ν.2292/1995 όπως αυτός τροποποιήθηκε με τον Ν.2984/2002 και αφορά την οργάνωση και λειτουργία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας προβλέπεται η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων για την αντιμετώπιση εκτάκτων καταστάσεων λόγω συμφορών, φυσικών καταστροφών ή μειζόνων ατυχημάτων μετά από απόφαση του Σ.Α.Γ.Ε.

Η συμμετοχή των Ενόπλων Δυνάμεων στην Πολιτική Προστασία της Χώρας προβλέπεται επίσης τόσο στον Ν.3013/2002 όσο και από την Υ.Α.1299/7-04-2003. Πιο συγκεκριμένα ο Ν.3013/2002 προβλέπει την συμμετοχή του Υπουργού Εθνικής Άμυνας στην Διυπουργική Επιτροπή αλλά και την συμμετοχή του αρμόδιου Υπαρχηγού Γ.Ε.ΕΘ.Α. στο Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο. Επίσης σύμφωνα με το Παράρτημα Α Προσθήκη 2 της Υ.Α.1299/10-04-2003 ορίζεται ως εμπλεκόμενος φορέας υπόχρεος σύνταξης για φυσικές τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές.

Το αίτημα προς το Γ.Ε.ΕΘ.Α υποβάλλεται αποκλειστικά από την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας σύμφωνα με τον Ν.3536/2007.

Υ. Ο Θεσμός της Πολιτικής προστασίας

στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης



Οι χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και οι συνδεδεμένες, μ' αυτήν χώρες, συχνά πλήττονται από μείζονες καταστροφές, όπως πλημμύρες, δασικές πυρκαγιές, καθώς και από ατυχήματα τεχνολογικού χαρακτήρα, όπως εκρήξεις σε εργοστάσια και διαρροές χημικών ουσιών. Την τελευταία δεκαετία Π.χ.

- Έκρηξη στο χημικό εργοστάσιο της AZF στην Τουλούζη της Γαλλίας, τον Σεπτέμβριο του 2002, που είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο 29 ατόμων και την πρόκληση εκτεταμένων ζημιών. Διαρροή κυανούχων αλάτων, που σημειώθηκε στο ορυχείο της Baia Mare της Ρουμανίας, το 2000 και δηλητηρίασε μεγάλο μέρος του Δούναβη.
- Πυρκαγιές στην Ελλάδα το 2007 που προκάλεσαν το θάνατο 63 ανθρώπων και τεράστιες ζημιές στην οικονομία και το περιβάλλον
- Σεισμός στην Ιταλία το 2008 που κόστισε τη ζωή σε 308 άτομα.

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι χώρες δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τέτοιες καταστροφές μόνες τους και προκύπτει η ανάγκη ταχύτατης έκτακτης αρωγής από το εξωτερικό.

ι. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού

Το Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1985 κατέληξε σε επίσημη συμφωνία σχετικά με τον συντονισμό των στρατηγικών στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας. Ακολούθησαν τα επόμενα χρόνια ψηφίσματα του Συμβουλίου που αφορούσαν την καθιέρωση την εξέλιξη και την βελτίωση της κοινοτικής συνεργασίας στα θέματα Πολιτικής Προστασίας μεταξύ των κρατών – μελών αλλά και δράσεις που αφορούσαν τις φάσεις ετοιμότητας και αντιμετώπισης μειζόνων καταστροφών στην βάση της αρχής της επικουρικότητας. Εξ αυτών το σημαντικότερο ήταν εκείνο του Ιουλίου 1991

σχετικά με την βελτίωση της συνδρομής των κρατών –μελών σε περιπτώσεις τεχνολογικών καταστροφών.

Το ίδιο έτος, με την 91/398/ΕΟΚ απόφαση του Συμβουλίου, αποφασίστηκε η ίδρυση ενός ενιαίου τηλεφωνικού αριθμού για τις χώρες της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Οι σχετικές νομικές διατάξεις που αφορούν τον ενιαίο τηλεφωνικό αριθμό 112, έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 26 της οδηγίας 2002/22/ΕΚ που είναι γνωστή ως οδηγία καθολικής υπηρεσίας.

Με την 98/22/ΕΚ απόφαση του Συμβουλίου, αποφασίστηκε η ίδρυση Κοινοτικού προγράμματος δράσης στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας, που προοριζόταν για την στήριξη και την συμπλήρωση των προσπαθειών των κρατών μελών σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Το διετές πρόγραμμα περιελάμβανε δράσεις για την προστασία των προσώπων των περιουσιών και του περιβάλλοντος, σε περίπτωση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών, αλλά και δράσεις που διευκόλυναν την συνεργασία, την ανταλλαγή εμπειριών και την αμοιβαία συνδρομή των κρατών μελών.

Το 1999 με την 99/847/ΕΚ απόφαση του Συμβουλίου, αποφασίστηκε νέο Πρόγραμμα πενταετές, το οποίο κάλυπτε πρωτοβουλίες που αφορούσαν στην πρόληψη την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση των καταστροφών, καθώς και πληροφορίες σχετικά με την αναζήτηση και μελέτη των αιτίων των καταστροφών αλλά και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης των πολιτών. Κάθε χρόνο καθοριζόταν το γενικό πλαίσιο, με συγκεκριμένες θεματικές προτεραιότητες και αντίστοιχες δράσεις και με βάση αυτό, καθορίζονταν και το πλαίσιο των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων. Το πρόγραμμα παρείχε οικονομική στήριξη στις προτάσεις που θα εγκρίνονταν. Παρατάθηκε για άλλα δύο χρόνια ως το τέλος του 2006.

Ακολούθησε στις 23/10/2001 η 2001/792/ΕΚ απόφαση του Συμβουλίου , που αφορούσε την ίδρυση μηχανισμού που θα συμπλήρωνε το Πρόγραμμα δράσης της Πολιτικής Προστασίας, θα ενίσχυε και θα διευκόλυνε περαιτέρω την συνεργασία των κρατών-μελών, έχοντας την δυνατότητα να παρέχει βοήθεια σε περιπτώσεις σοβαρών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης που θα απαιτούσαν άμεση αντίδραση. Θα διευκόλυνε την κινητοποίηση ομάδων επέμβασης εμπειρογνομόνων και άλλων πόρων, μέσα από ένα ενισχυμένο κοινοτικό σύστημα πολιτικής προστασίας , που θα

αποτελούνταν από ένα κέντρο παρακολούθησης και πληροφόρησης και ένα κοινό σύστημα επικοινωνίας και πληροφόρησης σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Ο μηχανισμός θα έδινε την ευκαιρία συλλογής έγκυρων πληροφοριών, σε ό,τι αφορά καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, τις οποίες θα μπορούσε να τις διαχύσει στα κράτη-μέλη ώστε να υπάρχει ανταλλαγή διδαγμάτων από τις επεμβάσεις.

Με απόφαση της Επιτροπής τον Δεκέμβριο του 2003 ορίστηκαν οι κανόνες εφαρμογής του Μηχανισμού ενώ αναδιατύπωση της παρούσας απόφασης του Συμβουλίου εγκρίθηκε στις 8 Νοεμβρίου 2007 με την 2007/77/EK απόφαση Συμβουλίου

Η απόφαση στο Συμβούλιο με αριθμό 2007/162/EK, Ευρατόμ. που εγκρίθηκε στις 5 Μαρτίου 2007, θεσπίζει ένα Χρηματοδοτικό Μέσο Πολιτικής Προστασίας. Σκοπός του είναι η χρηματοδοτική στήριξη σε δράσεις βελτίωσης της αποτελεσματικότητας της αντιμετώπισης μειζόνων καταστροφών έκτακτης ανάγκης αλλά και η ενίσχυση των μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας για κάθε είδους καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, όπως φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές και τρομοκρατικές ενέργειες, συμπεριλαμβανομένης της τρομοκρατίας με χρήση χημικών βιολογικών ραδιολογικών ή πυρηνικών μέσων και τα τεχνολογικά ραδιολογικά ή περιβαλλοντικά ατυχήματα.

Το Μέσο αποτέλεσε συνέχεια των προγραμμάτων δράσης της απόφασης 1999/847/EK για αυτό και τέθηκε σε από 1^η Ιανουαρίου 2007 και ως καταληκτική ημερομηνία έχει την 31^η Δεκεμβρίου 2013.

Στις 13 Δεκεμβρίου 2007, υπεγράφη στην Λισσαβόνα η νέα Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία τέθηκε σε ισχύ από την 1^η Δεκεμβρίου 2009. Η ιδιαίτερη σημασία που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην πολιτική Προστασία προκύπτει από το γεγονός ότι πλέον περιλαμβάνεται σε άρθρο της νέας συνθήκης.

Στην εν λόγω συνθήκη το άρθρο 176 Γ του Τίτλου XXII αφορά την Πολιτική Προστασία Συγκεκριμένα αναφέρεται:

«1. Η Ένωση ενθαρρύνει την συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης των φυσικών ή

ανθρωπογενών καταστροφών και προστασίας από αυτές. Η δράση της Ένωσης έχει στόχο:

α) να υποστηρίξει και να συμπληρώσει τη δράση των κρατών μελών σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο όσον αφορά την πρόληψη των κινδύνων, την προετοιμασία των φορέων πολιτικής προστασίας στα κράτη μέλη και την επέμβαση σε περιπτώσεις φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών εντός Ένωσης

β) να προωθεί την ταχεία και αποτελεσματική επιχειρησιακή συνεργασία στο εσωτερικό της Ένωσης μεταξύ των εθνικών υπηρεσιών πολιτικής προστασίας.

γ) να ευνοεί τη συνοχή των δράσεων που αναλαμβάνονται σε διεθνές επίπεδο στον τομέα της πολιτικής προστασίας.

2. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία θεσπίζουν τα μέτρα που είναι αναγκαία για να επιτευχθούν οι στόχοι της παραγράφου 1 αποκλεισμένης οποιασδήποτε εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών»

ii. Η λειτουργία της Πολιτικής Προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση σήμερα

Η Πολιτική Προστασία σήμερα ανήκει στον τομέα της Διεθνούς Συνεργασίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας & Πολιτικής Προστασίας . Αρμόδια Επίτροπος έως το 2014 Kristina Georgieva από την Βουλγαρία (ec.europa.eu/commission_2010-2014/georgieva Τελευταία επίσκεψη 29-5-2010)

Ο Μηχανισμός της πολιτικής προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ισχύει με βάση την απόφαση συμβουλίου 2007/779/ΕΚευτατόμ, δημιουργήθηκε στην βάση της φιλοσοφίας one-stop shop υπηρεσίας. Οι δράσεις του χρηματοδοτούνται από το χρηματοδοτικό μέσο. Έχει ως σκοπό την καλύτερη συνεργασία μεταξύ των μελών του για την προστασία των ανθρώπων της παρουσίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος. Ο ρόλος του είναι να διευκολύνει τις επεμβάσεις βοήθειας της Πολιτικής Προστασίας σε περίπτωση σοβαρών καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Στον μηχανισμό εκτός από τα 27 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμμετέχουν η Ισλανδία το Λιχτενστάιν η Νορβηγία και η Κροατία.

Μπορεί να ενεργοποιηθεί για την αντιμετώπιση κάθε είδους φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών, όπως σεισμοί, πλημμύρες, πυρκαγιές, θαλάσσια ρύπανση αλλά και τρομοκρατικές επιθέσεις. Πρόσφατο παράδειγμα η συνδρομή που παρείχε στον σεισμό της Αιτής.

Εικόνα 6. Φωτογραφικό υλικό από την αποστολή



Ο ευρωπαϊκός Μηχανισμός ενεργοποιήθηκε την ημέρα του σεισμού και συντόνισε την βοήθεια από 25 ευρωπαϊκές χώρες (Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Εσθονία, Φιλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία,, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο).

▪ Εργαλεία του Μηχανισμού

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα (ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil Τελευταία επίσκεψη 29-5-2010) της Ε.Ε. εργαλεία του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας είναι:

Το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (Monitoring and Information Centre - M.I.C.)

Είναι επιχειρησιακό κέντρο που εδρεύει στις Βρυξέλες, λειτουργεί σε 24ωρη βάση και διευκολύνει την παροχή βοήθειας, μέσω του μηχανισμού μετά από αίτημα της ενδιαφερόμενης χώρας. Στελεχώνεται από υπαλλήλους της μονάδας πολιτικής προστασίας της Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος Μπορεί να δεχτεί αίτημα από κάθε χώρα, ανεξάρτητα αν είναι μέλος ή όχι της Ε.Ε., οποιαδήποτε μέρα και ώρα.

Έχει στη διάθεσή του ένα δίκτυο εμπειρογνομόνων και μπορεί να διαμορφώσει μια κατάλληλα οργανωμένη μονάδα για κάθε είδους καταστροφή. Λειτουργεί ως μέσο

επικοινωνίας της πληγείσας χώρας και των χωρών που συμμετέχουν στον μηχανισμό για τη ζητούμενη βοήθεια σε σχέση με τα υπάρχοντα και διαθέσιμα μέσα παροχής βοήθειας.

Κοινό σύστημα Επείγουσας επικοινωνίας και πληροφόρησης (Common Emergency and Information System - CESIS)

Είναι μια βάση δεδομένων, με τους δυνητικά διαθέσιμους πόρους των χωρών που συμμετέχουν στον μηχανισμό. Το σύστημα παρέχει μια ολοκληρωμένη πλατφόρμα για να στέλνονται και να λαμβάνονται προειδοποιήσεις, λεπτομέρειες της βοήθειας που απαιτείται, ώστε το MIC να κάνει προσφορές για βοήθεια και να δει την εξέλιξη τη τρέχουσας ανάγκης. Επιπρόσθετα διευκολύνει την επικοινωνία σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης μεταξύ των συμμετεχόντων χωρών. Χρήστες του Συστήματος είναι το MIC

Πρόγραμμα κατάρτισης

Στόχος είναι να εξασφαλιστεί η συμβατότητα και η συμπληρωματικότητα μεταξύ των ομάδων επέμβασης από τα συμμετέχοντα κράτη. Περιλαμβάνει μαθήματα κατάρτισης και ένα σύστημα ανταλλαγής εμπειρογνομόνων από τα συμμετέχοντα κράτη ασκήσεις προσομοίωσης και ανταλλαγή

Μονάδες πολιτικής προστασίας

Έχουν συσταθεί από εθνικούς πόρους, από ένα ή περισσότερα κράτη, σε εθελοντική βάση. Κάθε μονάδα έχει προκαθορισμένες ελάχιστες προδιαγραφές σε προσωπικό και μέσα. Το 2008 η Ελλάδα δήλωσε μέσω του CESIS τις μονάδες που διαθέτει ως συνεισφορά στα μέσα του μηχανισμού

Το χρηματοδοτικό μέσο

Το χρηματοδοτικό μέσο πολιτικής προστασίας, που θεσπίστηκε με την απόφαση Συμβουλίου με αριθμό 2007/162/EK Ευρατόμ, στοχεύει στην υποστήριξη και συμπλήρωση των προσπάθειών των κρατών- μελών, για την προστασία των ανθρώπων , του περιβάλλοντος των περιουσιών αλλά και της πολιτιστικής

κληρονομιάς. Καλύπτει τρεις βασικές πτυχές των δραστηριοτήτων πολιτικής προστασίας: η πρόληψη, ετοιμότητα και αντιμετώπιση.

Το νέο χρηματοδοτικό μέσο θα καλύπτει:

- Δράσεις ετοιμότητας και επέμβασης, που καλύπτονται από τον Μηχανισμό Πολιτικής προστασίας της Ε.Ε. Θα καλύψει τις απαιτήσεις του MIC να εκπληρώσει τις επιχειρησιακές λειτουργίες του και τις προπαρασκευαστικές δράσεις όπως εκπαίδευση ασκήσεις και ανταλλαγή εμπειρογνομόνων
- Δράσεις που καλύπτονταν από το προηγούμενο Πρόγραμμα δράσης της περιόδου 2000-2006 και συνεχίζονται για την προγραμματική περίοδο του Χρηματοδοτικού Μέσου Δηλαδή 2007-2013. Οι δράσεις μπορούν να αφορούν:
 - την πρόληψη όπως μελέτη αιτίων καταστροφών πρόβλεψη και δημόσια ενημέρωση
 - την ετοιμότητα (ανίχνευση κινδύνων εκπαίδευση δικτύωση ασκήσεις κινητοποίηση της απαραίτητης τεχνογνωσίας
 - νέους τομείς όπως οι μεταφορές μονάδων επέμβασης για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών στο πλαίσιο του μηχανισμού πολιτικής προστασίας (μπορεί να καλύπτει μέχρι το 50% του κόστους μεταφοράς των μονάδων επέμβασης)

Το χρηματοδοτικό κονδύλι του οργάνου για την επταετία ανέρχεται στα 189.800.000 € και θα χρηματοδοτούνται δράσεις τόσο εντός όσο και εκτός χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια, στον τομέα ανάπτυξης των τεχνολογιών, που συνδέονται με την πρόληψη των καταστροφών και τον μετριασμό των επιπτώσεων τους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω των Γενικών Διευθύνσεων Έρευνας, Κοινωνίας της Πληροφορίας και του Κοινού Κέντρου Ερευνών, διευκολύνει την ανάπτυξη συστημάτων πρόβλεψης και διαχείρισης των καταστροφών. Μπορούν να χρηματοδοτηθούν προγράμματα και δράσεις που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των συστημάτων ανίχνευσης και έγκαιρης προειδοποίησης, αλλά και στην ίδρυση ολοκληρωμένων πληροφοριακών συστημάτων διαχείρισης καταστροφών και από άλλα ταμεία εκτός του Χρηματοδοτικού Μέσου.

Στην Ελλάδα το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης χρηματοδότησε τόσο το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας όσο και τα Ολοκληρωμένα Συστήματα Έγκαιρης Προειδοποίησης και Διαχείρισης Πυροπροστασίας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων.

Ο Ενιαίος ευρωπαϊκός αριθμός 112

Το 1991 με την 91/398/ΕΟΚ απόφαση του Συμβουλίου, αποφασίστηκε η ίδρυση ενός ενιαίου τηλεφωνικού αριθμού κλήσεων έκτακτης ανάγκης, για τις χώρες της τότε Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Οι σχετικές νομικές διατάξεις σε επίπεδο Ε.Ε. έχουν ενσωματωθεί στο άρθρο 26 της οδηγίας 2002/22/ΕΚ, οδηγία που είναι γνωστή ως καθολική υπηρεσία και η οποία προβλέπει την καθολική υπηρεσία και τα δικαιώματα των χρηστών όσον αφορά τα δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και υπηρεσιών.

Στον παραπάνω χάρτη βλέπουμε τις χώρες στις οποίες λειτουργεί ο ενιαίος ευρωπαϊκός αριθμός

Εικόνα 7. ΧΩΡΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΤΟ 112



Στην ελληνική έννομη τάξη το άρθρο 26 της οδηγίας 2002/22/EK ενσωματώθηκε με την υπ αριθμ.2240/6-12-2006 Απόφασης της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών. Στο Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας λειτουργεί τμήμα διαχείρισης του ευρωπαϊκού αριθμού κλήσεων έκτακτης ανάγκης «112»

Τα αποτελέσματα του Ευρωβαρομέτρου το 2009 έδειξε ότι οι ευρωπαίοι δεν είναι αρκετά ευαισθητοποιημένοι σχετικά με το «112». Μάλιστα στην χώρα μας το ποσοστό φτάνει μόλις το 7%.

Η Επιτροπή εξέδωσε σχετικό δελτίο τύπου όπου καθιστούσε απαραίτητη την ανάληψη δράσης από τα κράτη μέλη προκειμένου να ευαισθητοποιηθούν οι πολίτες για το «112» και έκανε λόγο για την ανάγκη δημιουργίας μιας πολυγλωσσικής υπηρεσία για τις κλήσεις που γίνονται προς τον ενιαίο ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης.



VI. Η Πολιτική Προστασία στο πλαίσιο του Βορειοατλαντικού

Συμφώνου

Το N.A.T.O. (North Atlantic Treaty Organization) είναι οργανισμός αποτελούμενος από δυο πυλώνες τον πολιτικό και τον στρατιωτικό και περιλαμβάνει 26 χώρες της Βόρειας Αμερικής και της Ευρώπης . Ιδρύθηκε το 1949, υπό την πιθανή απειλή ενός πολέμου, που θα μπορούσε να περιλαμβάνει και πυρηνικά όπλα . Η Συμμαχία άρχισε να αναπτύσσει διάφορα μέτρα στο πεδίο της Πολιτικής Προστασίας. Το 1951 ίδρυσε την Επιτροπή Πολιτικής Άμυνας (Civil Defense Committee), για να επιβλέπει τις ενέργειες για την προστασία του πληθυσμού. Γρήγορα έγινε αντιληπτό ότι οι δυνατότητες προστασίας του πληθυσμού από τις συνέπειες ενός πολέμου μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν και για τις επιδράσεις από φυσικές καταστροφές. Το 1958, το συμβούλιο του NATO, όρισε διαδικασίες για τον συντονισμό μεταξύ των χωρών - μελών σε περίπτωση καταστροφών. Η Ελλάδα προσχώρησε στο NATO το 1952.

Στην μεγάλη πλημμύρα του ποταμού Άρνου στην Φλωρεντία και την Πίζα το 1966 ζητήθηκε εξωτερική βοήθεια από την Ιταλία μέσω του NATO. Αν και η ανταπόκριση των χωρών ήταν μεγάλη, η βοήθεια δεν ήταν αποτελεσματική, αφού υπήρχε ανάγκη για τεχνικής και καλλιτεχνικής φύσης βοήθεια και όχι ανθρωπιστική.

Πάλι η Ιταλία στους σεισμούς που αντιμετώπισε το 1976 ζήτησε εξωτερική βοήθεια μέσω του NATO και αυτή τη φορά παρασχέθηκε ουσιαστική βοήθεια από τον Καναδά τη Γαλλία την Ολλανδία και τις ΗΠΑ μέσω του συντονισμού του NATO.

Για πολλά χρόνια δεν έγινε χρήση της συντονιστικής δυνατότητας του NATO καθώς υπήρξε μια σημαντική βελτίωση των χωρών σε εθνικό επίπεδο στον τομέα αντιμετώπισης των καταστροφών.

Το 1995 η Επιτροπή Πολιτικής Άμυνας μετονομάστηκε σε Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας (Civil Protection Committee), με κύριο στόχο τον συντονισμό των ενεργειών των κρατών μελών στον τομέα Πολιτικής προστασίας. Είναι μια από τις 8 επιτροπές, που καθοδηγούνται από την Ανώτατη Επιτροπή Πολιτικού Σχεδιασμού Έκτακτων Αναγκών, που έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του πολιτικού πυλώνα του NATO και έχει αναλάβει τον πολιτικό σχεδιασμό εκτάκτων αναγκών του NATO.

Για την Ελλάδα το Γ.Ε.ΕΘ.Α. είναι ο εξουσιοδοτημένος φορέας για τον συντονισμό των διαδικασιών και ενεργειών όλων των εμπλεκόμενων που παρακολουθούν την παραπάνω Επιτροπή. Στις εργασίες της Επιτροπής Πολιτικής Άμυνας συμμετέχει από το 2006 ενεργά και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

▪ Η λειτουργία μηχανισμού

Ευρω-Ατλαντικό Συντονιστικό Κέντρο για την Αντιμετώπιση καταστροφών (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre - EADRCC)

Το 1997 στα πλαίσια του NATO συστήθηκε το Ευρω-Ατλαντικό Συμβούλιο Συνεργασίας (Euro-Atlantic Partnership Council -EAPC) στο οποίο εκτός από τις χώρες μέλη του NATO μετέχουν άλλες 20 χώρες. Το Ευρω-Ατλαντικό Συμβούλιο Συνεργασίας το 1998 αποφάσισε την ίδρυση ενός μηχανισμού αντιμετώπισης καταστροφών, στα πλαίσια της αυξημένης πρακτικής συνεργασίας, για την αντιμετώπιση διεθνών καταστροφών. Ιδρύθηκε τότε το Ευρω-Ατλαντικό Συντονιστικό Κέντρο για την Αντιμετώπιση καταστροφών (Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre - EADRCC). Το κέντρο λειτουργεί υπό την Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας (Civil Protection Committee). (www.nato.int/eadrcc Τελευταία ενημέρωση 29-5-2010)

Το κέντρο είναι τμήμα του Τομέα Επιχειρήσεων Διεθνούς Προσωπικού, που εδρεύει στο Αρχηγείο του NATO, στις Βρυξέλες, και λειτουργεί σε 24ωρη βάση. Κατά τη διάρκεια πραγματικής καταστροφής το προσωπικό μπορεί να ενισχυθεί με στρατιωτικό ή πολιτικό προσωπικό του NATO.

Κύρια λειτουργία του μηχανισμού αυτού είναι να συντονίζει την αντίδραση του NATO και των χωρών εταίρων σε περιπτώσεις φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών εντός Ευρω-ατλαντικού χώρου. Όταν μια χώρα ζητήσει βοήθεια από το NATO, το Συντονιστικό Κέντρο θα ενημερώσει τις χώρες μέλη του Ευρω-Ατλαντικού Συμβουλίου Συνεργασίας (EAPC) και εναπόκειται σε αυτές να αποφασίσουν αν και τι είδους βοήθεια μπορούν να παρέχουν ανακοινώνοντας τις προσφορές τους στο Συντονιστικό Κέντρο. Το Συντονιστικό Κέντρο λειτουργεί επίσης και ως ένα σύστημα αμοιβαίας ενημέρωσης μεταξύ της πληττόμενης χώρας και των χωρών που επιθυμούν να βοηθήσουν ως προς το είδος της βοήθειας που απαιτείται.

Το EADRCC υποστηρίζει συμπληρώνει και βρίσκεται σε στενή συνεργασία με το Γραφείο για τον Συντονισμό Ανθρωπίνων Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών (Office for the Coordination of Human Affairs - OCHA) το οποίο διατηρεί τον πρωταρχικό ρόλο στον συντονισμό των διεθνών επιχειρήσεων βοήθειας σε περιπτώσεις καταστροφών. Το EADRCC έχει σχεδιαστεί ως ένας περιφερειακός μηχανισμός συντονισμού υποστηρίζοντας και συμπληρώνοντας τα Ηνωμένα Έθνη στις προσπάθειες του. Κύρια λειτουργία του είναι ο συντονισμός και όχι η κατεύθυνση.

Το EADRCC σε συνεργασία με τις χώρες μέλη του Ευρω-Ατλαντικού Συμβουλίου Συνεργασίας (EAPC) ανέπτυξε μια Ευρω-Ατλαντική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών (Euro-Atlantic Disaster Response Unit EARDU) που αποτελείται από προσωπικό και μέσα που οι χώρες έχουν ορίσει ότι μπορούν να διαθέσουν ως απόκριση σε παροχή βοήθειας σε χώρα που έχει πληγεί από μεγάλη καταστροφή. Πρόκειται για μη μόνιμη πολυεθνική δύναμη που μπορεί να αποτελείται από ειδικευμένο πολιτικό ή στρατιωτικό προσωπικό χωρίς σταθερή σύνθεση που διαμορφώνεται ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν από το είδος της καταστροφής(π.χ. ιατρικές μονάδες ή μονάδες διάσωσης)

Το EADRCC πραγματοποιεί κάθε χρόνο μεγάλης κλίμακας ασκήσεις με ρεαλιστικά σενάρια που έχουν οργανωθεί σε διάφορες χώρες και που αποσκοπούν στην βελτίωση της πρακτικής και των διαδικασιών ενώ παρέχουν εκπαίδευση στους συμμετέχοντες τόσο της χώρας που φιλοξενεί την άσκηση όσο και στις διεθνείς ομάδες που συμμετέχουν σε αυτήν ή την παρακολουθούν. Επίσης στοχεύει στην βελτίωση της διαλειτουργικότητας των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων της Ευρω-Ατλαντικής Μονάδας Αντιμετώπισης Καταστροφών.

Για το 2010 έχει προγραμματιστεί άσκηση στην Αρμενία με πάνω από 1000 συμμετοχές. Το σενάριο της άσκησης περιλαμβάνει σεισμό της τάξης των 7.2 βαθμών της κλίμακας Ρίχτερ με χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες ενώ όλες οι υποδομές της χώρας έχουν υποστεί σημαντικές καταστροφές.

Το Συντονιστικό Κέντρο (EADRCC) διοργανώνει και σεμινάρια όπου συζητούνται τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα που εξήχθησαν από την διεξαγωγή των ασκήσεων.

Το EADRCC συνεργάζεται στενά με τις στρατιωτικές Αρχές του NATO και με άλλους διεθνείς οργανισμούς ενώ έχει πρόσβαση σε εθνικές υπηρεσίες πολιτικής προστασίας και μπορεί να ενισχυθεί με εθνικούς εμπειρογνώμονες των υπηρεσιών αυτών τους οποίους μπορεί και να καλέσει σε διάφορες περιοχές μείζονος καταστροφής προκειμένου να τους συμβουλευτεί.

Το Συντονιστικό Κέντρο (EADRCC) χρησιμοποιεί το πρόγραμμα AIDMATRIX με το οποίο τηρεί αρχείο της παρεχομένης βοήθειας, της βοήθειας που έγινε δεκτή από την πληγείσα περιοχή με ημερομηνίες παράδοσης, βοήθεια που εξακολουθεί να απαιτείται αλλά και βοήθεια που παρασχέθηκε μέσω άλλων οργανισμών και φορέων.

Μετά τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στις ΗΠΑ το EADRCC συμπεριέλαβε στις καταστροφές που αντιμετωπίζει και συντονίζει τη διεθνή βοήθεια από και προς τις χώρες της EAPC την αντιμετώπιση των συνεπειών από Χημικά Βιολογικά Ραδιολογικά και Πυρηνικά συμβάντα καθώς και από τρομοκρατικές επιθέσεις.

Το Σουηδικό Γραφείο Διαχείρισης Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης (Swedish Emergency Management Agency) εξέδωσε το έκτο Διεθνές Εγχειρίδιο της Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτων Αναγκών για το 2006 που παρουσιάζει την δομή και τους φορείς σχεδίασης εκτάκτων αναγκών για τις χώρες του NATO και του Ευρω-Ατλαντικού Συμβουλίου Συνεργασίας (EAPC). Σε ό,τι αφορά τη χώρα μας ως κύριος φορέας πολιτικής προστασίας αναφέρεται η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. (www.straz.gov.pl/data/other/cep_handbook_2006. Τελευταία ενημέρωση 29-5-2010)

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας πέρα από την συμμετοχή της στην Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας (CPC) έχει ανταποκριθεί σε αιτήματα χωρών για συνδρομή μέσω του Συντονιστικού Κέντρου (EADRCC) όπως τον Ιούλιο του 2007 στην Αλβανία αλλά και συμμετέχει στις ετήσιες ασκήσεις που προγραμματίζει το Συντονιστικό Κέντρο.

VII .Διεθνής Πρακτική – Το παράδειγμα της Ιταλίας

Το ιταλικό μοντέλο διοικητικής οργάνωσης, έχει ένα έντονα αποκεντρωτικό χαρακτήρα, με ενισχυμένο τον ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Τον ίδιο χαρακτήρα εμφανίζει και η Πολιτική Προστασία. Η κατανομή της χώρας σε περιφέρειες, (regione) επαρχίες (provincia), και δήμους (comune), είναι θεμελιώδους σημασίας για τον συντονισμό των επιχειρήσεων.

Η χώρα διαιρείται σε 20 περιφέρειες 106 επαρχίες και 8.000 δήμους. Κάθε επίπεδο διοίκησης έχει δικό του αιρετό συμβούλιο με δικό του πρόεδρο και αρμοδιότητες που έχουν δοθεί από την κεντρική κυβέρνηση.

Οργάνωση Πολιτικής Προστασίας

Ο σκοπός της Πολιτικής Προστασίας της Ιταλίας, όπως αυτός καθορίστηκε με την πράξη της 24^{ης} Φεβρουαρίου 1992, είναι η προστασία της ακεραιότητας της ζωής της περιουσίας του οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος από ζημιά ή κίνδυνο ζημιάς που μπορεί να προκληθεί από θεομηνίες και άλλες καταστροφές. Προκειμένου για την υλοποίηση αυτού του σκοπού συστήθηκε η Εθνική Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας. (<http://www.protezionecivile.it/index.php>__Τελευταία επίσκεψη 29-5-2010)

Η Εθνική Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας είναι ένα σύστημα που αποτελείται από πολλούς εμπλεκόμενους φορείς και συντονίζεται από τον Πρωθυπουργό. Ο πρωθυπουργός και το Υπουργικό Συμβούλιο έχει την ευθύνη ανάληψης δράσεων για την πρόβλεψη πρόληψη και αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.

Σε κεντρικό επίπεδο

Προκειμένου για την υλοποίηση των δράσεων αυτών συστήθηκε το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας το Εθνικό Συμβούλιο Πολιτικής Προστασίας και η Εθνική Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας.

Το Εθνικό Συμβούλιο Πολιτικής Προστασίας

Καθορίζει τα κριτήρια των γενικών κατευθύνσεων της πολιτικής, που χαράσσει το Υπουργικό Συμβούλιο, σε θέματα Πολιτικής Προστασίας. Τα κριτήρια αυτά αφορούν στην πρόβλεψη και πρόληψη καταστροφών, στα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και στην επεξεργασία κανόνων.

Αποτελείται από τον Πρωθυπουργό, ο οποίος είναι και πρόεδρος του Συμβουλίου, τους αρμόδιους υπουργούς τους προέδρους των περιφερειακών διοικήσεων εκπρόσωπους δήμων και επαρχιών εκπρόσωπους του ιταλικού ερυθρού σταυρού και εθελοντικών οργανώσεων

Εθνική Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας

Είναι συμβουλευτικό όργανο της Εθνικής Υπηρεσίας Πολιτικής Προστασίας για θέματα πρόβλεψης και πρόληψης κινδύνων.

Αποτελείται από τον Υπουργό Εσωτερικών πανεπιστημιακούς καθηγητές και εμπειρογνώμονες σε διάφορους τομείς κινδύνου για τον διορισμό των οποίων έχουν συναινέσει και οι εκπρόσωποι των περιφερειών.

Το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας

Το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας έχει την ευθύνη για τον συντονισμό των δράσεων όλου του συστήματος της Πολιτικής Προστασίας και αποτελείται από εκπροσώπους όλων των κρατικών υπηρεσιών και επιπέδων διοικήσεων.

Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και τα κριτήρια που διαμορφώνονται από το Εθνικό Συμβούλιο, μετά από προτάσεις της Εθνικής Επιτροπής, καταρτίζει εθνικά προγράμματα για την πρόβλεψη και πρόληψη κινδύνων, καθώς και σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών. Αυτά είναι προσανατολισμένα, κυρίως στην νομοθεσία, σχετικά με την πρόληψη κινδύνων και προετοιμασία ρυθμιστικών μέτρων αναγκαίων για την αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων και τον μετριασμό των ζημιών σε πρόσωπα και αγαθά. Τα σχέδια αυτά και τα προγράμματα, τίθενται σε διαβούλευση, στην Μόνιμη Διάσκεψη για τις σχέσεις κράτους περιφερειών και αυτόνομων επαρχιών και εγκρίνονται από το

Υπουργικό Συμβούλιο και κατόπιν μπαίνουν σε εφαρμογή. Επίσης προγραμματίζει διεξαγωγή ασκήσεων οι οποίες είναι απαραίτητο εργαλείο για τον έλεγχο λειτουργίας του συστήματος.

Το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας διαχειρίζεται δίκτυα παρακολούθησης πρόβλεψης και πρόληψης κινδύνων καθώς και εκτίμησης και μετριάσμού των επιπτώσεων. Και καθορίζει δράσεις στο σύνολο του συστήματος. Φροντίζει για την εξάπλωση της κουλτούρας και της ευαισθητοποίησης του κοινού σε θέματα πολιτικής προστασίας.

Τα μέσα πολιτικής προστασίας της Ιταλίας σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο της χώρας είναι:

- Το Πυροσβεστικό Σώμα
- Οι Ένοπλες Δυνάμεις
- Κρατική Αστυνομία
- Καραμπινιέροι
- Υπηρεσίες Υγείας
- Οικονομική αστυνομία
- Κρατική Υπηρεσία Δασών
- Εθνικό ινστιτούτο περιβαλλοντικών ερευνών και Προστασίας
- Εθνικό Συμβούλιο Έρευνας
- Εθνικό ινστιτούτο γεωφυσικής και ηφαιστειολογίας
- Εθνική Υπηρεσία για τις νέες τεχνολογίες την ενέργεια και την αειφόρο ανάπτυξη
- Ιταλικός ερυθρός σταυρός
- Ορεινό σώμα διάσωσης αλπινιστών

Σε περιφερειακό επίπεδο

Οι περιφέρειες συνάπτουν μνημόνιο συνεργασίας με το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας και διαθέτουν αντίστοιχη διεύθυνση. Σχεδιάζουν προγράμματα και δράσεις σε συνεργασία και σύμφωνα με τα εθνικά σχέδια και προγράμματα και έχουν την ευθύνη επίβλεψης της εφαρμογής τους.

Σε επίπεδο επαρχίας

Οι επαρχίες είναι αρμόδιες για την πρόβλεψη πρόληψη και αντιμετώπιση κινδύνων σύμφωνα με τα περιφερειακά και τα εθνικά σχέδια. Σε κάθε επαρχία υπάρχει ένας **Νομάρχης** ο οποίος είναι αξιωματικός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας. Είναι διορισμένος από την κεντρική κυβέρνηση, επιβλέπει την υλοποίηση των δράσεων σε επαρχιακό επίπεδο και εξασφαλίζει την συμμετοχή των κεντρικών και περιφερειακών δομών σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης έχει την αρμοδιότητα να κατευθύνει τα μέσα πολιτικής προστασίας (π.χ. πυροσβεστική υπηρεσία)

Σε επίπεδο δήμου

Ο Δήμαρχος θα πρέπει να οργανώσει τους πόρους πολιτικής προστασίας που διαθέτει και να προχωρήσει στον σχεδιασμό δράσεων σύμφωνα με τα επαρχιακά και περιφερειακά σχέδια.

Η Ιεραρχία δράσεων της Πολιτικής Προστασίας

Το σύστημα της πολιτικής προστασίας, έχει δομηθεί στην βάση της αρχής της επικουρικότητας. Αυτό σημαίνει ότι τα καθήκοντα πολιτικής προστασίας θα πρέπει να διεξάγονται από την διοίκηση που βρίσκεται εγγύτερα στον πολίτη ενώ τα ανώτερα διοικητικά επίπεδα συμμετέχουν ως βοηθοί, στην περίπτωση που ο φορέας δεν μπορεί να ανταποκριθεί.

Ωστόσο δύο άλλες αρχές η αρχή της διάκρισης και η αρχή της επάρκειας είναι εξίσου σημαντικές. Σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης η κατανομή των καθηκόντων δεν πρέπει οπωσδήποτε να είναι ισόμερης μεταξύ τοπικών αρχών ίδιου επιπέδου. Στην κατανομή αρμοδιοτήτων πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα χαρακτηριστικά όπως δημογραφικά χωρικά κλπ

Τέλος η αρχή της επάρκειας προβλέπει ότι η κατανομή των καθηκόντων πρέπει να προϋποθέτει ότι το όργανο μόνο του ή σε συνεργασία με άλλους φορείς είναι σε θέση να εγγυηθεί την πραγματική εκτέλεση των καθηκόντων του.

Όταν εκδηλωθεί κάποιο καταστροφικό φαινόμενο το σύστημα θα λειτουργήσει ως εξής:

Ο Δήμαρχος που βρίσκεται πλησιέστερα στο συμβάν είναι εκείνος που θα πρέπει να αντιδράσει άμεσα και να ενεργήσει σύμφωνα με τον σχεδιασμό που έχει κάνει συντονίζοντας τις δυνάμεις σε τοπικό επίπεδο. Ταυτόχρονα ενημερώνει τον Νομάρχη που εδρεύει στην επαρχία για το συμβάν. Εάν δεν μπορεί να ανταποκριθεί στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης που έχει προκύψει αναλαμβάνει επιχειρησιακά ο νομάρχης.

Ο Νομάρχης ενημερώνει το Τμήμα Πολιτικής Προστασίας της περιφέρειας τον Πρόεδρο του περιφερειακού Συμβουλίου και το Υπουργείο Εσωτερικών. Ο ίδιος κατευθύνει και συντονίζει τις υπηρεσίες εκτάκτου ανάγκης σε επίπεδο επαρχίας.

Όταν δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί το συμβάν με μέσα που διαθέτει η επαρχία ή η καταστροφή έχει ξεφύγει από τα όρια της επαρχίας αναλαμβάνει τον συντονισμό η Πολιτική Προστασία της περιφέρειας.

Όταν πρόκειται για μείζονα καταστροφή εθνικού επιπέδου ο συντονισμός γίνεται σε κεντρικό επίπεδο.

VIII. Το σύστημα Πολιτικής Προστασίας

στην Ελλάδα σήμερα



Στο άρθρο 1 της Υ.Α.1299/10-4-2003 αναφέρεται ότι με το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», επιδιώκεται η διαμόρφωση ενός συστήματος αποτελεσματικής αντιμετώπισης των φυσικών καταστροφών. Για την πολιτική προστασία της χώρας επομένως, δεν επιλέγεται μια υπηρεσία ή ένας οργανισμός αλλά ένα σύστημα, στο οποίο για την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας επιφυλάσσεται ο κεντρικός συντονιστικός ρόλος, όπως άλλωστε προβλέπεται και από τον Ν.3013/2002.

Πριν την ανάλυση του συστήματος πολιτικής προστασίας της χώρας θα επιχειρηθεί μια πολύ σύντομη αναφορά στην έννοια του συστήματος με βάση την συστημική θεωρία που είναι αναγκαία για την κατανόηση του.

Η έννοια του συστήματος

Σύμφωνα με την συστημική θεωρία (Δεκλερής, 1986):

Σύστημα είναι ένα σύνολο που αποτελείται από αλληλένδετα μέρη που έχουν στοιχεία διασύνδεσης (βρόγχοι) αλληλεπίδρασης και συμπληρωματικότητας. Το σύστημα είναι σύνολο και ως τέτοιο αντιμετωπίζεται.

Δομή του συστήματος είναι η σταθερή οργάνωση η διάταξη των μερών και των λειτουργιών του (Δεκλερής, 1986)

Τα *όρια* του συστήματος είναι τα όρια των ελέγχων που το διατηρούν ξεχωριστό. Το περιβάλλον είναι οι παράγοντες εκείνοι που επηρεάζουν το σύστημα ή επηρεάζονται από αυτό χωρίς όμως να είναι υπό τον έλεγχό του.

Έλεγχος είναι ο μηχανισμός που διατηρεί τη δομή και τη λειτουργία του συστήματος και διασφαλίζει τις εκροές του. Στο μηχανισμό αυτό βασική είναι η λειτουργία της ανατροφοδότησης του συστήματος μέσω της οποίας το σύστημα πληροφορείται τις

ανεπιθύμητες αποκλίσεις της συμπεριφοράς του τις οποίες και διορθώνει. Οργάνωση και έλεγχος του συστήματος είναι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος

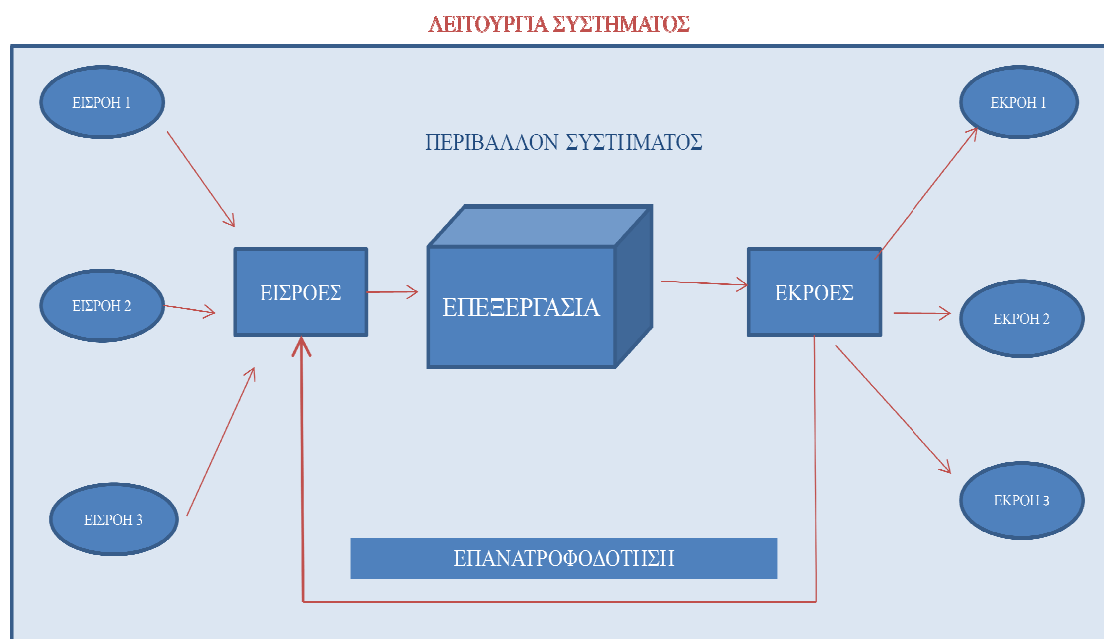
Η *εισροή* είναι η ενεργοποιός δύναμη που παρέχει στο σύστημα τα αναγκαία στοιχεία για τη λειτουργία του Ένα σύστημα μπορεί να έχει όλων ειδών εισροές

Οι *διασυνδέσεις* είναι οι σχέσεις αλληλεπίδρασης του συστήματος μεταξύ των μερών του. Αν το σύστημα επεξεργάζεται την πληροφορία οι διασυνδέσεις λειτουργούν ως δίαυλοι επικοινωνίας δηλαδή δίαυλοι της ροής της πληροφορίας στις διάφορες φάσεις της επεξεργασίας της από τα μέρη του συστήματος.

Τα *σήμα* είναι η μεταβολή μιας ποσότητας που εμφανίζεται σε οποιοδήποτε σημείο του συστήματος. Τα σήματα είναι οι φορείς των πληροφοριών και έχουν διάφορες μορφές. Μπορεί να είναι περιοδικά διακριτά αιτιοκρατικά κ.λ.π. Για τα συστήματα οι πληροφορίες και η ροή τους είναι ζωτικής σημασίας. Ουσιαστικά ζουν από πληροφορίες.

Η *εκροή* είναι ο σκοπός του συστήματος

Εικόνα 8. Λειτουργία Συστήματος



Η *επεξεργασία* αναφέρεται στον τρόπο συνδυασμού των εισροών έτσι ώστε το σύστημα να πετυχαίνει ένα ορισμένο αποτέλεσμα. Ο συνδυασμός εισροών δεν είναι

σίγουρο ότι θα οδηγήσει στη δημιουργία συγκεκριμένων εκροών είναι πιθανολογικό φαινόμενο μεγάλης αβεβαιότητας. Ένα τμήμα της εκροής επανεισάγεται ως εισροή στο σύστημα επανατροφοδοτώντας το δημιουργώντας ένα κλειστό κύκλωμα. Κύριο σκοπός είναι η πληροφόρηση του συστήματος γύρω από το βαθμό επίτευξης του στόχου. Η σημασία της ύπαρξης του κλειστού κυκλώματος είναι θεμελιώδης για την αξιολόγηση και διόρθωση του συστήματος.

Η *ανάπτυξη* του συστήματος αφορά το μέγεθος δηλαδή τον αριθμό των μερών που το απαρτίζουν και την περεταίρω διαφοροποίηση τους που οδηγεί στον πολλαπλασιασμό των επιπέδων και διασυνδέσεων του συστήματος. Η ανάπτυξη του συστήματος μπορεί να είναι συνεχής και να προκαλεί διαδοχικές μεταμορφώσεις οδηγώντας προς την οργανωμένη πολυπλοκότητα.

Η *δυσλειτουργία* του συστήματος είναι η φτωχή προσαρμοστική του ικανότητα σε απότομες και πολύ μεγάλες αλλαγές του περιβάλλοντος που μπορεί να προκαλέσει ένταση που μπορεί να εξελιχθεί σε κρίση και να επιφέρει ακόμη και την καταστροφή του συστήματος.

ι Ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» ως σύστημα

Το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας είναι το κύριο εργαλείο οργάνωσης του κρατικού μηχανισμού προκειμένου να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση καταστροφικών φαινομένων και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ο συντονιστής του. Το πλαίσιο του συστήματος του «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» είναι πολύπλοκο γιατί:

- Περιέχει μεγάλο αριθμό εμπλεκόμενων φορέων
- Απαιτούνται πολλές διασυνδέσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων
- Υπάρχουν σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων
- Η διάδραση των εμπλεκόμενων φορέων είναι χαλαρά οργανωμένη
- Το σύστημα εξελίσσεται με το χρόνο
- Περιλαμβάνει υποσυστήματα

Ο «ΞΕΝΟΞΡΑΤΗΣ» ως οργανωτικό εργαλείο, αφορά στις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν προκειμένου να πραγματοποιηθεί ο σκοπός της Πολιτικής προστασίας. Οι δράσεις του αφορούν το τρίπτυχο Πρόληψη Αντιμετώπιση Αποκατάσταση καταστροφικών φαινομένων. Κάθε πλευρά του τριγώνου στο σήμα της Πολιτικής Προστασίας, συμβολίζει κάθε μια από τις τρεις δράσεις όπως περιγράφεται και στο παράρτημα Ζ' της Υ.Α.1299/7-4-2003. Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας έχει την ευθύνη του σχεδιασμού της οργάνωσης και του συντονισμού αυτών των δράσεων σε όλο το σύστημα.

Δράσεις του συστήματος πολιτικής προστασίας και φορείς

Πρόληψη

Έχει σκοπό να μετριάσει τις πιθανές επιπτώσεις ενός καταστροφικού φαινομένου τόσο στο ανθρωπογενές όσο και στο φυσικό περιβάλλον. Ο μετριασμός των επιπτώσεων ενός καταστροφικού φαινομένου σχετίζεται με την τρωτότητα του περιβάλλοντος (ανθρωπογενούς φυσικού). Η τρωτότητα, δείχνει πόσο ευπαθές είναι ένα περιβάλλον, όταν εκδηλωθεί ένα καταστροφικό φαινόμενο. Η πρόληψη έχει στόχο να εξαλείψει ή να μειώσει την τρωτότητα του περιβάλλοντος και έτσι να μετριάσει τις επιπτώσεις από την εκδήλωσή του. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τον έλεγχο και τη λήψη μέτρων αλλά και με την παρέμβαση στα προβλήματα που εντοπίζονται, καθώς και με την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων αντιμετώπισης και διαχείρισης κινδύνων. (π.χ. ο αντισεισμικός κανονισμός κτιρίων).

Σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο της χώρας φορείς που εμπλέκονται είναι:

Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων

Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού & Προστασίας

Το υπουργείο Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής

Ειδική Γραμματεία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος

Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και

Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Κέντρο Ελέγχου Λοιμώξεων ΠΝΟ

Υπουργείο Παιδείας

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ & β΄ βαθμού

Εθελοντικές οργανώσεις

Επέμβαση

Αφορά την αντιμετώπιση των συνεπειών ενός καταστροφικού φαινομένου από τις αρμόδιες Αρχές ώστε προστατευτούν οι άνθρωποι οι περιουσίες τους αλλά και το περιβάλλον (φυσικό και πολιτιστικό).

Στους φορείς για την αντιμετώπιση εμπλέκονται:

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη

Πυροσβεστικό Σώμα

Ελληνική Αστυνομία

Λιμενικό Σώμα

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Το υπουργείο Περιβάλλοντος & Κλιματικής Αλλαγής

Διευθύνσεις Δασών

Υπουργείο Οικονομίας Ανάπτυξης & Ναυτιλίας

Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας

Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ & β΄ βαθμού

Υπουργείο Εθνικής Άμυνας

Εθελοντικές οργανώσεις

Αποκατάσταση

Αφορά την άμεση ανακούφιση των πληγέντων από τις συνέπειες του καταστροφικού φαινομένου την επαναφορά της κοινωνικής ζωής στην πρότερη κατάσταση. Στην αποκατάσταση εμπλέκονται:

Υπουργείο Οικονομικών

Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών & Δικτύων

Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης

ΕΛΓΑ

ΕΟΜΜΕΧ

Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης α΄ & β΄ βαθμού

ii Χαρακτηριστικά της δομής του συστήματος πολιτικής προστασίας

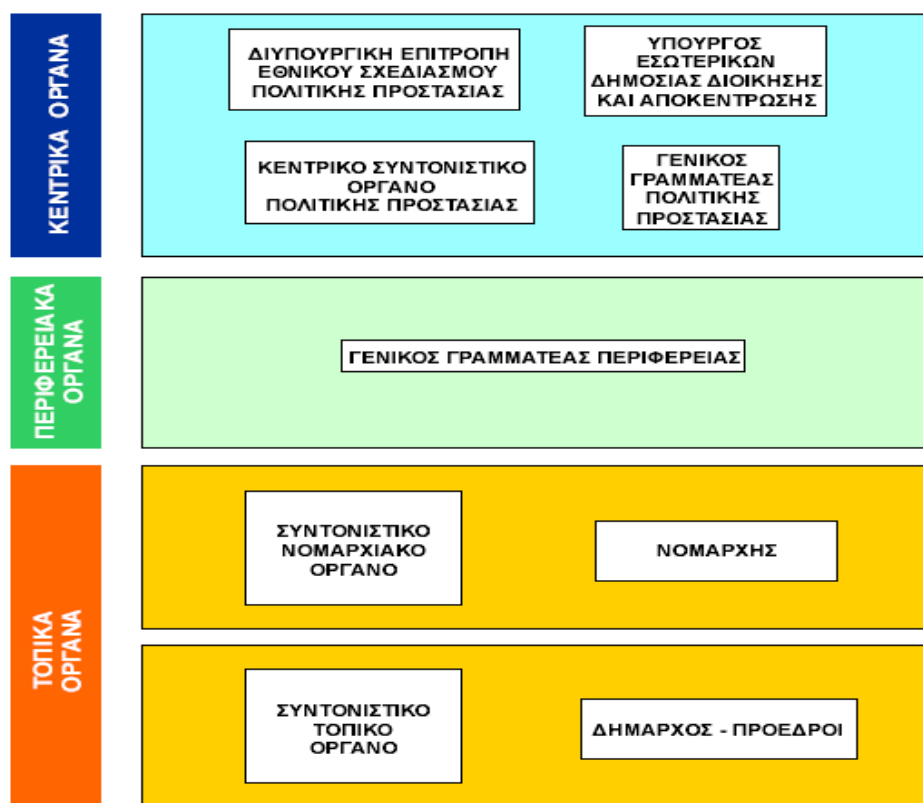
Οι παραπάνω φορείς είναι ξεχωριστοί οργανισμοί του κρατικού μηχανισμού αλλά και της κοινωνίας πολιτών, που όμως θα πρέπει να συνεργαστούν και να συντονιστούν και μάλιστα σε όλα τα επίπεδα διοίκησης. Οι λέξεις «σύστημα» και «συντονισμός» είναι οι λέξεις – κλειδιά στον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ». Είναι τα δύο χαρακτηριστικά στοιχεία που επιδιώκουν να δώσουν μια σταθερή οργάνωση, δηλαδή μια σταθερή δομή, σε ό,τι αφορά τους εμπλεκόμενους φορείς στο σύστημα πολιτικής προστασίας.

Γίνεται επανειλημμένα αναφορά στους δύο όρους, αφού μέσω αυτών επιδιώκεται η επίτευξη της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση του σκοπού, που είναι η προστασία της ζωής, της υγείας, και της περιουσίας των πολιτών και η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Γίνεται ξεχωριστή αναφορά στον συντονισμό των επιχειρήσεων στο άρθρο 6 παράγραφος β. Αναφέρεται χαρακτηριστικά: «Ο συντονισμός των εμπλεκόμενων επιχειρησιακών δυνάμεων για την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων γίνεται αναλόγως του είδους ή

της έντασης της καταστροφής (Γενική, Περιφερειακή, Τοπική), από τον Γενικό Γραμματέα της Πολιτικής Προστασίας τους οικείους Γενικούς Γραμματείς των Περιφερειών και τους Νομάρχες αντίστοιχα. Το ανωτέρω έργο συνεπικουρείται από τους επικεφαλής των δυνάμεων που ενεργούν στον τομέα ευθύνης των. Το Εθνικό Κέντρο Χειρισμού Κρίσεων (Εθνικό Κέντρο επιχειρήσεων ΓΓΠΠ) πρέπει να έχει σαφή εικόνα της κατάστασης και συνεχή ενημέρωση με πληροφορίες εκτιμήσεις και προβλέψεις προκειμένου να συνδράμει κατά τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο τις επιχειρησιακές και λοιπές δυνάμεις».

Το σύστημα της πολιτικής προστασίας, σύμφωνα με την Υ.Α.1299/7-4-2003, προβλέπει τη λειτουργία υποσυστημάτων, που αφορούν τον συντονισμό εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών σε διαφορετικά διοικητικά επίπεδα. Τα επιτελικά όργανα και επιτροπές που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο για κάθε επίπεδο διοίκησης σύμφωνα με την διοικητική διαίρεση της χώρας είναι υπεύθυνα για την άσκηση της πολιτικής προστασίας έχοντας συντονιστικό ρόλο αλλά και ρόλο διασύνδεσης με τα ανώτερα κλιμάκια αλλά και τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς ίδιου επιπέδου.

Εικόνα 9.Σχηματική απόδοση επιτελικών οργάνων και επιτροπών της χώρας

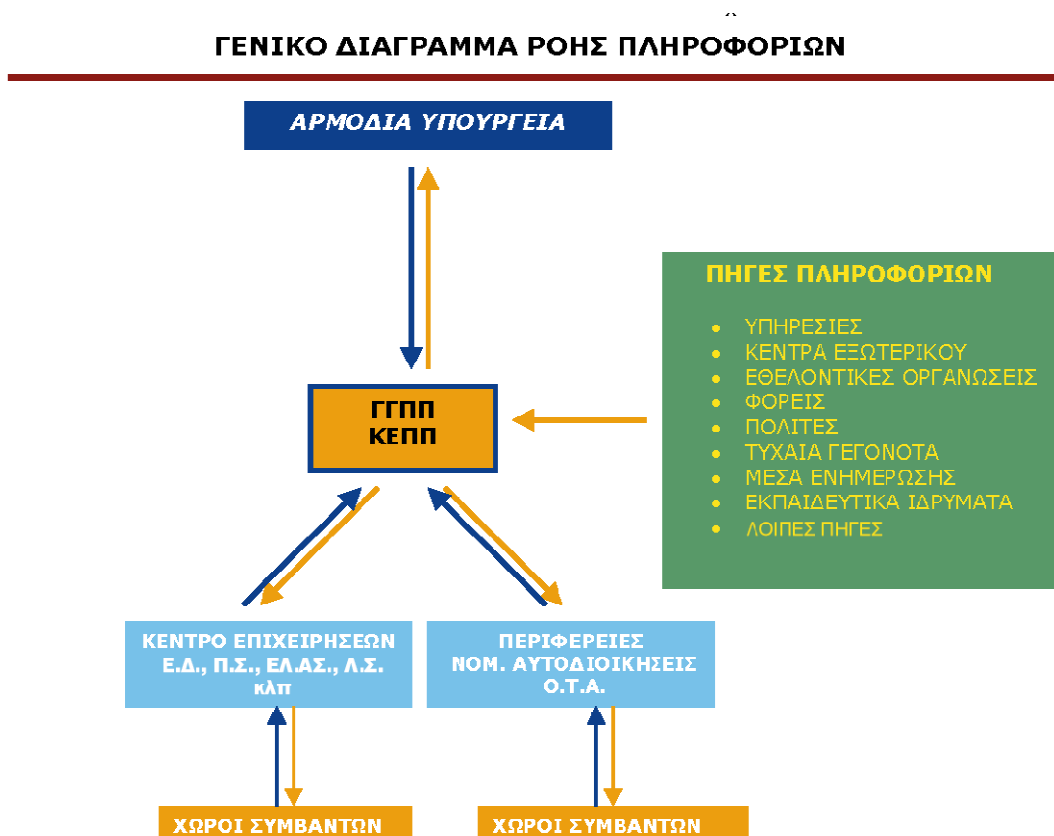


Ροή πληροφοριών

Η ροή πληροφοριών είναι ζωτικής σημασίας για κάθε σύστημα. Αφορά το σύστημα επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων.

Το παράρτημα Γ «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ» αποτυπώνει το προβλεπόμενο διάγραμμα ροής των πληροφοριών:

Εικόνα 10



Από το διάγραμμα φαίνεται ότι στο κέντρο της ροής της πληροφορίας, βρίσκεται η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Αν παρατηρήσουμε το διάγραμμα ροής των πληροφοριών, θα δούμε και τα σημεία διασύνδεσης των εμπλεκόμενων φορέων. Ενώ φαίνεται να υπάρχει ροή πληροφοριών από πάνω προς τα κάτω και αντίστροφα, παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει και οριζόντια διασύνδεση. Ανεξάρτητα από το μέγεθος της καταστροφής, που καθορίζει την Αρχή του συντονισμού της αντιμετώπισης της, η πληροφόρηση θα πρέπει να περνάει από τον κεντρικό βρόγχο της Γενικής γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. Αυτό συνεπάγεται δυσλειτουργία στην ροή της πληροφορίας στα υποσυστήματα

Είναι γεγονός ότι ο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», σε ό,τι αφορά τη δομή του, επιφύλαξε πολύ σημαντικό και ιδιαίτερα νευραλγικό ρόλο σε μια νέα υπηρεσιακή μονάδα την Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Είναι αφενός το σημείο διασύνδεσης της ροής των πληροφοριών όλων των φορέων του συστήματος πολιτικής προστασίας και αφετέρου η αρμόδια για να συντονίσει όλους τους φορείς σε ό,τι αφορά τους τρεις τομείς της Πολιτικής Προστασίας (πρόληψη, αντιμετώπιση, αποκατάσταση) και στα τρία επίπεδα διοίκησης της χώρας (εθνικό περιφερειακό και τοπικό).

Είναι επίσης γεγονός, ότι υπάρχει ένα οριακό σημείο πέρα από το οποίο, η δημιουργία νέων υπηρεσιακών μονάδων, εντείνει τα προβλήματα κατανομής εξουσίας και εργασίας και αποδυναμώνει τον συντονισμό, διαμορφώνοντας ένα κρατικό μηχανισμό αναποτελεσματικό. Το γεγονός αυτό μπορεί να οδηγήσει σε φαινόμενα επικάλυψων εξάπλωσης των γραφειοκρατικών διαδικασιών και σε δυσλειτουργικά φαινόμενα. Μπορεί να υπάρξει σύγχυση και κατ' επέκταση σύγκρουση αρμοδιοτήτων.

Η λειτουργία του συστήματος- το παράδειγμα των δασικών πυρκαγιών

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές, που ορίζονται από το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την πολιτική προστασία, κάθε χρόνο συντάσσει το γενικό σχέδιο για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών, ενσωματώνοντας εμπειρίες από την εφαρμογή αντίστοιχων σχεδίων προηγούμενων ετών. Το σχέδιο αφορά τον σχεδιασμό και τις δράσεις των φορέων πολιτικής προστασίας, για την πρόληψη και αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών και αποστέλλεται με μορφή εγκυκλίου στους εμπλεκόμενους φορείς.

Η τελευταία σχετική εγκύκλιος με αριθμ.1902/16-03-2010 είναι πληρέστερη σε σχέση με εγκυκλίους προηγούμενων ετών και ορίζει θεματικές ενότητες στις οποίες πρέπει να ληφθούν μέτρα από τους καθ' ύλην αρμόδιους φορείς. Οι θεματικές ενότητες είναι:

- Προγράμματα εκτέλεσης έργων και εργασιών αντιπυρικής προστασίας σε δάση και δασικές εκτάσεις προς διευκόλυνση του έργου καταστολής
- Προγράμματα μείωσης κινδύνου πρόκλησης πυρκαγιάς και προστασία από εισερχόμενη πυρκαγιά γύρω από υποδομές και χώρους ιδιαίτερης αξίας
- Μέτρα πρόληψης για την αποφυγή πρόκλησης πυρκαγιάς από την εκτέλεση γεωργικών εργασιών
- Ενημέρωση του κοινού για τη λήψη μέτρων πρόληψης κα προστασίας από κινδύνους που προέρχονται από δασικές πυρκαγιές
- Έκδοση ημερήσιου χάρτη πρόβλεψης κινδύνου πυρκαγιάς
- Συμμετοχή εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας σε δράσεις επιτήρησης δασών
- Σύγκλιση συντονιστικών νομαρχιακών και τοπικών οργάνων με θέμα την λήψη μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας για την αντιμετώπιση πυρκαγιών.

Με την εγκύκλιο:

- ορίζονται για κάθε ενότητα οι εμπλεκόμενοι φορείς οι αρμοδιότητες τους και η μεταξύ τους διασύνδεση.
- καθορίζεται η εμπλοκή των φορέων στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών λόγω δασικών πυρκαγιών αλλά και ο συντονισμός τους στη διάθεση μέσων καθώς και η διαδικασία διεθνούς συνδρομής
- καθορίζεται και η διαδικασία οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών

Οι εμπλεκόμενοι φορείς σε περίπτωση εκδήλωσης δασικής πυρκαγιάς πρέπει να ενεργήσουν σύμφωνα με τον παραπάνω σχεδιασμό

Η απόκριση του συστήματος –το παράδειγμα των δασικών πυρκαγιών

Στο ομολογουμένως μικρό χρονικό διάστημα που λειτουργεί μέσα στο συγκεκριμένο νομικό πλαίσιο, η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας ως ο εθνικός συντονιστικός φορέας της πολιτικής προστασίας, κλήθηκε να αντιμετωπίσει τρεις δραματικές φυσικές καταστροφές μέσα σε δυο χρόνια το 2007 και το 2009. Τρεις δασικές πυρκαγιές, που μπορούν να χαρακτηριστούν ορόσημα σε θέματα πολιτικής

προστασίας για την χώρα, καθώς είχαν ως αποτέλεσμα τον άδικο χαμό 63 ανθρώπων και τεράστιες συνέπειες στην οικονομία και το φυσικό περιβάλλον. Η κριτική που δέχτηκε τόσο το σύστημα της Πολιτικής Προστασίας της χώρας όσο και ο συντονιστικός του φορέας ήταν ιδιαίτερα σκληρή.

Η έκταση και η ένταση των δασικών πυρκαγιών ήταν τέτοια, που προκάλεσε κρίση, καθώς ο κρατικός μηχανισμός εμφανιζόταν ανίκανος να διαχειριστεί τέτοιας έντασης φυσικά φαινόμενα. Για μέρες, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τόσο τα εθνικά όσο και τα ξένα, ασχολήθηκαν με αυτά τα καταστροφικά φαινόμενα. Δηλώσεις κατοίκων της Ηλείας όπως: «φυλάνε τις πέτρες κι αφήνουν τους ανθρώπους να καούν», δείχνει το μέγεθος της απόγνωσης και της σύγχυσης που επεκράτησε. Εμπλεκόμενοι φορείς προσπαθούσαν να μετακυλήσουν τις ευθύνες είτε σε άλλους φορείς είτε σε ανώτερα ή κατώτερα επίπεδα της ίδιας τους της οργανικής μονάδας. Είναι χαρακτηριστική η ανακοίνωση της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας στην οποία διευκρίνιζε ότι την ευθύνη για την καταστολή φέρει αποκλειστικά η Πυροσβεστική Υπηρεσία. Ελέγχθησαν και γράφηκαν πολλά το 2007 τα οποία επαναλήφθηκαν το 2009. Π.χ. ότι χρειάζεται αναβάθμιση των σχεδίων πυροπροστασίας περισσότερα μέσα πυρόσβεσης καλύτερος συντονισμός κ.λ.π. Χαρακτηριστικό το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «ΤΑ ΝΕΑ» εκείνες τις μέρες:

Εικόνα 11. Πρωτοσέλιδο εποχής



Με αφορμή αυτά τα συμβάντα, θα αναζητηθεί ο βαθμός ανταπόκρισης του συστήματος σύμφωνα με τα όσα το ίδιο προβλέπει στην στρατηγική του οργάνωση.

Στην πολιτική προστασία σημαντικό ζήτημα είναι ο χρόνος απόκρισης στο έκτακτο συμβάν. Κρίνεται ως καθοριστικής σημασίας, καθώς μπορεί να περιορίσει σημαντικά τις επιπτώσεις του. Αυτονόητο είναι ότι ο πλησιέστερος στο συμβάν φορέας είναι εκείνος που θα πρέπει να ανταποκριθεί άμεσα. Σε διοικητικό επίπεδο, αυτό αντιστοιχεί στον α' βαθμό τοπικής αυτοδιοίκησης που πρέπει να κινητοποιηθεί αμέσως ενεργοποιώντας το τοπικό συντονιστικό κέντρο και το μνημόνιο ενεργειών. Αυτό δεν συνέβη καθώς οι περισσότεροι Δήμοι είτε δεν έχουν μνημόνια είτε αυτά που υπάρχουν είναι ελλιπή είτε δεν δοκιμάστηκαν ποτέ με κάποια άσκηση για να εντοπιστούν τα προβληματικά σημεία. Επιπροσθέτως κανένας δεν έχει την αρμοδιότητα έλεγχου αυτών των σχεδίων και η μη σύνταξή τους δεν επιφέρει κανενός είδους κύρωση. Έτσι ο καθένας λειτούργησε κατά το δοκούν προσπαθώντας να κάνει ό,τι μπορούσε εκείνη την στιγμή.

Το ίδιο συμβαίνει και σε επίπεδο Νομού όπου σύμφωνα με το Νόμο πέρα από την σύγκλιση του Συντονιστικού Νομαρχιακού Οργάνου θα πρέπει να λειτουργεί και Κέντρο Επιχειρήσεων. Η κατάσταση δεν βελτιώνεται ούτε στο αμέσως παραπάνω διοικητικό επίπεδο δηλαδή την Περιφέρεια .

Αντίστοιχα οι μονάδες καταστολής, κύριος επιχειρησιακός φορέας των οποίων είναι η πυροσβεστική υπηρεσία, είτε ήταν ανεπαρκείς για να ανταποκριθούν σε τέτοιας έντασης φαινόμενα είτε ήταν ανέτοιμες είτε δεν είχαν την συνδρομή των λοιπών δυνάμεων πολιτικής προστασίας.

Συντονισμός των δυνάμεων πολιτικής προστασίας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο όπως προβλέπεται από τον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ» δεν υφίστατο κατά συνέπεια. Η πάροδος του χρόνου όμως λειτουργεί σε βάρος της αποτελεσματικής αντιμετώπισης. Το φαινόμενο επιδεινώθηκε και η λύση αναζητήθηκε πια στο κεντρικό επίπεδο διοίκησης.

Ο συντονισμός έφτασε σε επίπεδο Κεντρικού Συντονιστικού Οργάνου και η Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. Και τα δύο όργανα, είναι μακριά από τον τόπο εκδήλωσης του φαινομένου, δεν γνωρίζουν τις ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες

περιβάλλοντος και τις ανάγκες που έχουν προκύψει, και δεν μπορούν να έχει σαφή εικόνα της κατάστασης, λόγω έλλειψης επικοινωνίας με τους εμπλεκόμενους φορείς του συστήματος. Η προβλεπόμενη, από τον «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗ», ροή των πληροφοριών κατ' ουσία δεν υφίστατο, αφού δεν λειτούργησαν οι δομές πολιτικής προστασίας στα χαμηλότερα επίπεδα διοίκησης. Η πληροφόρηση ήταν ελλιπής και αποσπασματική, καθώς προερχόταν από το Συντονιστικό Επιχειρησιακό Κέντρο της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας το οποίο δεν είναι διασυνδεδεμένο με το Κέντρο Επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης που έσπευσαν στο σημείο και βέβαια διαμόρφωσαν για χάρη της τηλεθέασης ένα κλίμα που επέτεινε την σύγχυση και τον πανικό.

Αφού τα τοπικά μέσα πολιτικής προστασίας είναι ουσιαστικά ανύπαρκτα κινητοποιήθηκαν ως έσχατη λύση οι Ένοπλες Δυνάμεις και εθελοντές από οργανώσεις του κέντρου όπως ο Ερυθρός Σταυρός και εθελοντές δασοπυροσβέστες. Σε επίπεδο δυνάμεων δασοπυρόσβεσης κινητοποιήθηκαν μονάδες της πυροσβεστικής υπηρεσίας από άλλες περιφέρειες της χώρας και από το εξωτερικό.

Το 2007 δεν υπήρχε θεσμική πρόβλεψη για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών. Όμως κι αν υπήρχε είχε ελάχιστες πιθανότητες να εφαρμοστεί καθώς θα ακολουθούσε κατά πάσα πιθανότητα την μοίρα των σχεδίων δράσης.

Η μάχη με τον χρόνο είχε χαθεί. Συνέπεια όλων αυτών 63 άνθρωποι στην περίπτωση των πυρκαγιών του 2007 έχασαν τη ζωή τους. Ανάμεσα σ' αυτούς και τρεις πυροσβέστες. Τεράστια οικολογική και οικονομική καταστροφή.

Συμπέρασμα το σύστημα αποδείχτηκε αναποτελεσματικό και παρουσίασε τεράστιες δυσλειτουργίες. Και αυτό συνέβη γιατί το σύστημα παρουσιάζει ελλείψεις τόσο στην στρατηγική του οργάνωση αλλά και ελλείψεις στη λειτουργία του.

XI Ορθολογικός Σχεδιασμός έλεγχος και λειτουργία του συστήματος

Η εφαρμογή του σχεδίου δράσης προϋποθέτει την οργάνωση του συστήματος της πολιτικής προστασίας με τέτοιο τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται το βέλτιστο αποτέλεσμα.

Ένα σύστημα χαρακτηρίζεται από την πολυπλοκότητα της δόμησης του, δηλαδή από τον τρόπο που συνδέονται τα επιμέρους στοιχεία που το συνθέτουν. Στο δε σύστημα πολιτικής προστασίας από τον τρόπο που διασυνδέονται μεταξύ τους οι εμπλεκόμενοι φορείς. Οι διασυνδέσεις (βρόγχοι) μεταξύ των επιμέρους στοιχείων, καθορίζουν τον βαθμό της συντονισμένης δράσης που θα αναπτύξουν τα επιμέρους στοιχεία του συστήματος, δηλαδή τον βαθμό της μεταξύ τους διάδρασης. Η σωστή λειτουργία ενός συστήματος προϋποθέτει έναν τέτοιο σχεδιασμό, στο τρόπο οργάνωσής του που θα δίνει έμφαση στην δομή και τις διαδικασίες οι οποίες τονίζουν το ενδιαφέρον για την πρόληψη και τον έλεγχο .π.χ. η εγκύκλιος για τις δασικές πυρκαγιές υποδεικνύει ποιες διασυνδέσεις πρέπει να υπάρχουν μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων αλλά δεν υποδεικνύει πώς πρέπει αυτές να λειτουργήσουν. Αυτό δεν είναι θέμα σχεδιασμού δράσης αλλά σχεδιασμού συστήματος.

Σχεδιασμός συστήματος

Η σχεδίαση του συστήματος της πολιτικής προστασίας πρέπει να προβλέπει τον αριθμό και τον βαθμό των διαδράσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και με αυτόν τον τρόπο να υλοποιείται.

❖ Ο διαδραστικός σχεδιασμός της οργάνωσης του συστήματος είναι συμμετοχικός. Αυτό επιτρέπει στα μέλη του συστήματος, να φτάνουν στην κατανόηση του συστήματος και του ρόλου που μπορούν να παίξουν μέσα σ' αυτό. Εάν π.χ. οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης καταλάβουν την μείζονα σημασία του ρόλου τους στο σύστημα, θα ασχοληθούν ουσιαστικά με τα θέματα πολιτικής προστασίας του τόπου τους.

Είναι φυσικό ότι κανείς δεν μπορεί να σχεδιάσει για κάποιον άλλο. Αφού όμως όλοι επηρεάζονται από τον σχεδιασμό όλοι πρέπει να συμμετέχουν σ' αυτόν. Ο

συμμετοχικός σχεδιασμός στοχεύει στο να καθιστά τους άλλους να σχεδιάζουν αποτελεσματικά για τους εαυτούς τους.

❖ Ο διαδραστικός σχεδιασμός του συστήματος μπορεί να προσαρμόζεται στις αξίες στην επάρκεια και στα χαρακτηριστικά των εμπλεκόμενων φορέων. Θα υπάρξουν απροσδόκητα συμβάντα που δεν μπορούν να προβλεφθούν προκαταβολικά. Όμως με την συνεχή αναπροσαρμογή του σχεδιασμού του συστήματος μπορεί να επιτευχθεί η συνέχεια του. Π.χ. αν κάποιος φορέας, στην λειτουργία του συστήματος, αποδειχτεί ότι δεν μπορεί να ανταποκριθεί στα καθήκοντά του, τότε το σύστημα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να αναπροσαρμοστεί και να καλύψει με άλλον φορέα το κενό που θα δημιουργηθεί στην λειτουργία του.

❖ Ο διαδραστικός σχεδιασμός του συστήματος, θα πρέπει να ακολουθεί την ολιστική αρχή της συστημικής θεωρίας. Πρέπει δηλαδή να σχεδιάζονται ταυτόχρονα και αλληλεξαρτημένα όσα περισσότερα μέρη και επίπεδα του συστήματος είναι δυνατόν. Αυτή η αρχή μπορεί να χωριστεί στην:

– *αρχή συντονισμού* που σημαίνει ότι, οι μονάδες που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο διοίκησης και σχεδιάζουν για κοινά θέματα, θα πρέπει να είναι συντονισμένες. Θα πρέπει να σχεδιάζουν μαζί και ταυτόχρονα γιατί οι μεταξύ τους διαδράσεις θα αποκαλύψουν τις περισσότερες δυσκολίες. Π.χ. ο κάθε δήμος δεν μπορεί να συντάσσει μνημόνιο ενεργειών χωρίς την συνεργασία της τοπικής πυροσβεστικής υπηρεσίας της αρμόδιας υπηρεσίας δασών και των εθελοντικών οργανώσεων πολιτικής προστασίας που λειτουργούν στην περιοχή του

– *αρχή της ολοκλήρωσης* σύμφωνα με την οποία, οι μονάδες σε διαφορετικά επίπεδα θα πρέπει να σχεδιάζουν ταυτόχρονα και μαζί ,επειδή οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε ένα επίπεδο έχουν επίδραση και στα άλλα. Π.χ. η τοπική υπηρεσία δασών δεν μπορεί να σχεδιάζει ανεξάρτητα από την Γενική Διεύθυνση Δασών του ΥΠΕΚΑ

❖ Ο σχεδιασμός του συστήματος θα πρέπει να δοκιμάζεται μέσα από προσομοιώσεις, για να αξιολογείται αν έχει γίνει ο σωστός συνδυασμός εμπλεκόμενων φορέων και εάν λειτουργούν οι μεταξύ τους διασυνδέσεις. Εάν δηλαδή το σύστημα είναι έτσι οργανωμένο ώστε να εξασφαλίσει επιτυχές αποτέλεσμα και αν το επιτυγχάνει σε τι έκταση. Αυτή η πληροφορία είναι πολύ σημαντικό στοιχείο γιατί μπορεί να επαναπληροφορήσει το σύστημα σχετικά με τις

αδυναμίες και τις δυσλειτουργίες που παρουσιάστηκαν και με αυτόν τον τρόπο να του επιτρέψει διορθωτικές ρυθμίσεις.

Έλεγχος συστήματος

Ο σχεδιασμός του συστήματος όταν αυτό τεθεί σε εφαρμογή θα πρέπει να ελέγχεται ως προς την λειτουργία του. Θα πρέπει να υπάρχει ο μηχανισμός που θα ελέγχει αν οι διασυνδέσεις των φορέων λειτουργούν και αν οι φορείς αυτοί συνεργαζόμενοι μπορούν και σε τι βαθμό να υπηρετήσουν την επίτευξη του σκοπού αν οι φορείς εκτελούν ή αν είναι σε θέση να εκτελέσουν τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί κ.λ.π.. Ο έλεγχος είναι ζωτικής σημασίας για την επιβίωση του συστήματος γιατί παρέχει πληροφορίες οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ανατροφοδοτικά στην σχεδίασή του.

Λειτουργία συστήματος

Ο άριστος ο σχεδιασμός ενός συστήματος ώστε να παρέχει αποτελεσματικές υπηρεσίες πρέπει να συνοδεύεται από την σωστή εφαρμογή των επιμέρους σχεδίων δράσης. Η αποτελεσματική εφαρμογή των σχεδίων δράσης, απαιτεί κάποιες θεμελιώδεις προϋποθέσεις, οι οποίες δεν φαίνεται να προβλέπονται με σαφήνεια στο σύστημα πολιτικής προστασίας της χώρας. Πιο συγκεκριμένα:

Βασική προϋπόθεση για να εφαρμοστεί ένα σχέδιο είναι να διατίθενται τα μέσα κι οι πόροι οικονομικοί και ανθρώπινοι που θα το υποστηρίξουν. Και τα δύο δεν είναι απερίοριστα. Π.χ. εάν το ποσό που διατίθεται για την αντιπυρική προστασία είναι πολύ κατώτερο από αυτό που απαιτείται για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης είναι σίγουρο ότι το αντίστοιχο μέτρο δεν θα έχει την ανάλογη αποτελεσματικότητα. Γι' αυτό το λόγο τα σχέδια θα πρέπει να αξιοποιούν πλήρως τους διαθέσιμους πόρους.

Όταν ανατίθεται η εφαρμογή ενός σχεδίου σε φορέα θα πρέπει να βεβαιώνεται ότι υπάρχει η κατάλληλη οργάνωση και ο συντονισμός των επιμέρους υπηρεσιών του ώστε να είναι σε θέση να εκτελέσει τα καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί. Αυτό πρέπει με έναν μηχανισμό να ελέγχεται. Π.χ. αν προβλέπεται από το θεσμικό πλαίσιο του σχεδιασμού αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών η λειτουργία κέντρου επιχειρήσεων σε επίπεδο Νομού θα πρέπει να ελέγχεται αν αυτό υφίσταται και σε τι

βαθμό μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που του ανατίθενται. Σε αντίθετη περίπτωση θα προκληθεί δυσλειτουργία στο σύστημα.

Η εφαρμογή του σχεδίου πρέπει να σχεδιάζεται με την πρόβλεψη του ελάχιστου αριθμού κόμβων αποφάσεων έτσι ώστε να μειωθεί η πιθανότητα δυσλειτουργίας. Π.χ. αν ο επικεφαλής διαχείρισης συμβάντος αποφασίσει ότι χρειάζεται να ανοιχτεί αντιτυρική ζώνη και απαιτούνται γι' αυτό μηχανήματα που δεν έχει στην διάθεσή του θα πρέπει να ενημερώσει το Κέντρο Επιχειρήσεων της υπηρεσίας του. Εκείνο με τη σειρά του το κέντρο επιχειρήσεων της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας που μετά αυτό θα κάνει το αίτημα προς το Κέντρο Επιχειρήσεων της Νομαρχίας ή προς την Περιφέρεια για να ακολουθήσει η αντίστροφη ροή της πληροφορίας για το αν διατίθενται τα απαιτούμενα μέσα.

Όταν ενδείκνυται σύμπραξη με τους ιδιώτες πρέπει να προβλέπεται η σωστή αναλογία. Π.χ. η ενεργοποίηση εθελοντών που δεν μπορούν να ενταχθούν στην υλοποίηση του σχεδίου μπορεί να εμποδίζουν το έργο και να δημιουργούν πρόσθετα προβλήματα.

Θα πρέπει να υπάρχει και να λειτουργεί δίκτυο επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, το οποίο είναι αναγκαίο για την εκτέλεση του σχεδίου, αλλά και για την παρακολούθηση της εξέλιξης της εφαρμογής του, ώστε να πληροφορείται ο συντονιστικός φορέας την πορεία της εκτέλεσης και την πληροφορία να την διοχετεύει στους κατάλληλους βρόγχους αλλά να είναι και σε θέση να παρέμβει άμεσα και διορθωτικά. Αυτό απαιτεί την διασύνδεση των επιχειρησιακών κέντρων όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα με τις πρόσφατες πλημμύρες στην Μαγνησία όπου υπήρχε ένας νεκρός και το Κέντρο Επιχειρήσεων της Πολιτικής Προστασίας πληροφορήθηκε το γεγονός από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η λήψη αποφάσεων μέσα στο σύστημα

Αποφάσεις λαμβάνονται σε όλα τα επίπεδα διοίκησης και αφορούν θέματα από την χάραξη στρατηγικών και κατευθύνσεων μέχρι την επιχειρησιακή αντιμετώπιση συμβάντων.

Η διοίκηση ενός συστήματος ξεκινά με την λήψη της απόφασης που αφορά την επιλογή του σκοπού που θα υπηρετήσει αυτό το σύστημα. Ο σκοπός θα οδηγήσει στην λήψη των αποφάσεων χάραξης στρατηγικής και κατευθύνσεων, σύμφωνα με τις οποίες θα λειτουργήσει το σύστημα στο σύνολό του και θα τεθούν οι επιμέρους στόχοι για την επίτευξή του. Είναι πολύ σημαντικό να οριστεί, ποιος βαθμός επίτευξης του σκοπού ταυτίζεται με την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος, με δεδομένο τον περιοριστικό παράγοντα της διάθεσης πόρων. Το είδος των αποφάσεων διαφέρει ανάλογα με το επίπεδο στο οποίο λαμβάνεται.

Η λήψη απόφασης που συνιστά χάραξη πολιτικής λαμβάνεται από το υψηλότερο επίπεδο διοίκησης ενός συστήματος το στρατηγικό που αντιστοιχεί στην Βουλή και την Κυβέρνηση για το ελληνικό διοικητικό σύστημα. Π.χ. πρέπει και σε τι βαθμό να ασκούνται καθήκοντα πολιτικής προστασίας από ποιους φορείς και με ποιες αρμοδιότητες. Εδώ μπορεί να υπάρχει διαβούλευση με φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης όπως η ΚΕΔΚΕ και η ΕΝΑΕ.

Το σχήμα δείχνει τα επίπεδα διοίκησης με τα αντίστοιχα όργανα

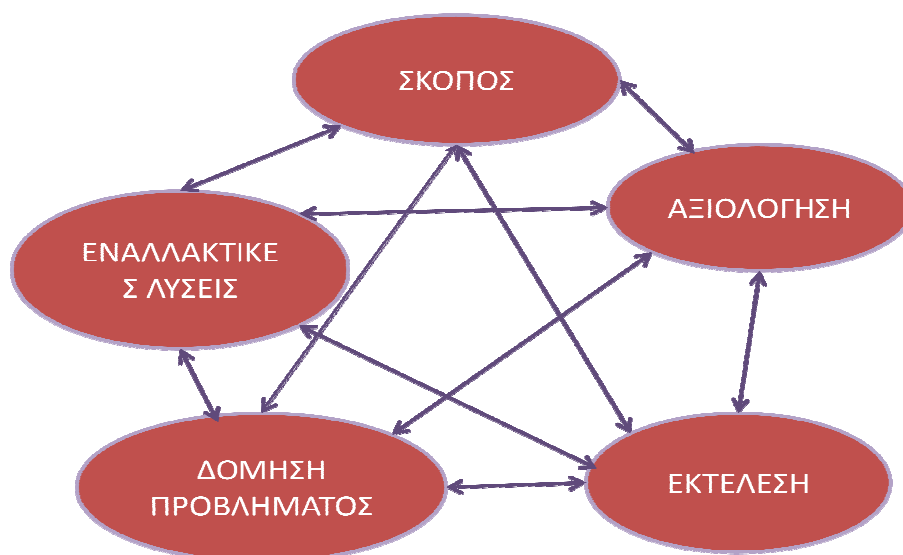


Η λήψη απόφασης είναι μια σύνθετη διαδικασία καθώς πολλοί παράγοντες μπορούν να την καθορίσουν.

Στο ελληνικό σύστημα πολιτικής προστασίας, ο σκοπός όπως αυτός καθορίζεται στο άρθρο 1 της Υ.Α.1299/2003 είναι η προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών και του περιβάλλοντος. Σε τι βαθμό όμως μπορεί να επιτευχθεί αυτός ο σκοπός ώστε να θεωρείται επιτυχής η λειτουργία του συστήματος με δεδομένους τους περιορισμούς σε οικονομικούς πόρους και ανθρώπινο δυναμικό αλλά και την εμφάνιση διαφορετικής έντασης συμβάντων; Θα πρέπει να γίνει μια τέτοια αξιολόγηση που μπορεί ακόμη και θα επανακαθορίσει τον σκοπό.

Η αξιολόγηση τέτοιων δεδομένων αλλά και η συνολική εκτίμηση λειτουργίας του συστήματος μπορεί να αναδείξει τους παράγοντες του προβλήματος και να οδηγήσει στην δόμηση του. Ένα πρόβλημα π.χ. στο ελληνικό σύστημα πολιτικής προστασίας είναι η ανυπαρξία δομών επαρκών σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Στην περίπτωση των πυρκαγιών στην Ηλεία το 2007 ήταν προφανές ότι τόσο οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης δεν μπόρεσαν να ανταποκριθούν στο συμβάν άμεσα και σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος γιατί δεν ήταν κατάλληλα προετοιμασμένοι.

Διαδικασία λήψης απόφασης



Εάν εντοπιστούν οι παράγοντες του προβλήματος, μπορούν να εξεταστούν οι εναλλακτικές λύσεις που μπορεί να υπάρχουν, σε ό,τι αφορά π.χ. στην κατανομή των οικονομικών πόρων, του ανθρώπινου δυναμικού και των αρμοδιοτήτων ή στις ρυθμιστικές παρεμβάσεις που απαιτούνται κ.λ.π.. Στο παράδειγμα των πυρκαγιών οι αυτοδιοικητικές δομές έχουν την οργάνωση και τα μέσα να λειτουργήσουν ως φορείς

πολιτικής προστασίας ή θα πρέπει η δική τους δράση να περάσει σε άλλον φορέα; Π.χ. ανάθεση περαιτέρω καθηκόντων στην Πυροσβεστική υπηρεσία, που όμως αυτό θα σημαίνει και αυτόματη μεταφορά των οικονομικών πόρων που του αναλογούν για δράσεις πολιτικής προστασίας. Για να ασκήσουν τέτοιες αρμοδιότητες τι ρυθμιστικές παρεμβάσεις πρέπει να γίνουν; Οι εναλλακτικές λύσεις μπορούν να δείξουν σε τι βαθμό μπορεί να επιτευχθεί ο σκοπός που έχει τεθεί και να υποδείξουν τρόπους εφαρμογής που θα οδηγήσουν στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Σπουδαίο ζήτημα αποτελεί η μετατροπή της απόφασης σε πράξη και μολονότι η εφαρμογή έπεται της απόφασης πρέπει να προεξετάζεται η λήψη της. Με λίγα λόγια, όλα τα στοιχεία που συντελούν στην λήψη της απόφασης ,αλληλεπιδρούν και μπορούν να δώσουν μια εικόνα που θα ανατροφοδοτήσει εκ των προτέρων την λήψη της απόφασης.

Αποφάσεις λαμβάνονται σε κάθε επίπεδο διοίκησης και έχουν διαφορετική σκοπιμότητα και στοχοθεσία. Έχουν όμως κοινή κατεύθυνση την πραγμάτωση του σκοπού.

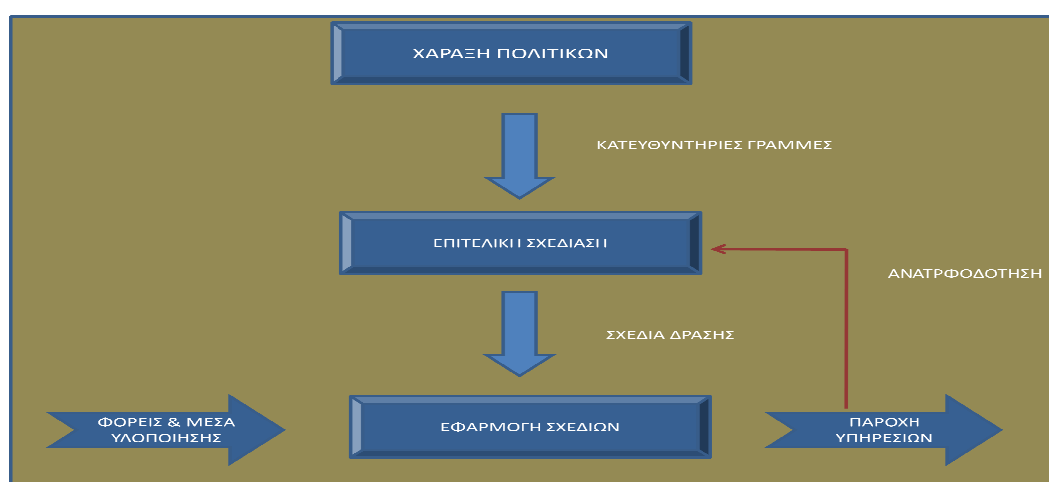
Τα επιτελικά όργανα και οι επιτροπές λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές θα εξειδικεύσουν την στοχοθεσία στο επίπεδο διοίκησης τους. Θέτοντας τους επιμέρους στόχους, θα σχεδιάσουν τις δράσεις υλοποίησης τους, με γνώμονα την διαδραστικότητα και την συμπληρωματικότητα. Η στοχοθεσία θα τους επιτρέψει να γνωρίζουν, πόσο αποτελεσματική ήταν η σχεδίαση και θα τους πληροφορήσει για τις ρυθμιστικές ενέργειες που απαιτούνται, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι. Αυτό οδηγεί σε ορθολογική λήψη αποφάσεων. Π.χ. οι δράσεις αντιπυρικής προστασίας σε εθνικό επίπεδο δεν μπορούν να σχεδιάζονται ανεξάρτητα από την Γενική Διεύθυνση Δασών του Υ.Π.Ε.Κ.Α. χωρίς την συνεργασία με το Επιστημονικό Ερευνητικό Κέντρο της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας που διατηρώντας μια βάση δεδομένων μπορεί να δώσει πληροφορίες για τον βαθμό ανάγκης έργων αντιπυρικής προστασίας σε κάθε περιφέρεια.

Στο τακτικό επίπεδο, της διοίκησης οι επιχειρησιακοί φορείς θα εφαρμόσουν τα σχέδια και τις δράσεις που σχεδιάστηκαν προκειμένου να επιτευχθούν τα αποτελέσματα που είχαν προγραμματιστεί. Και σ' αυτό το επίπεδο τα σχέδια πρέπει

να προβλέπουν διασύνδεση και συμπληρωματικότητα ώστε να είναι αποτελεσματικός ο τρόπος δράσης.

Οι διασυνδέσεις των εμπλεκόμενων φορέων, και στο τακτικό επίπεδο, θα δημιουργήσουν το κατάλληλο δίκτυο επικοινωνίας και θα λειτουργήσουν ως δίαυλοι, που θα διευκολύνουν τη ροή των πληροφοριών, οι οποίες είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία του συστήματος και οδηγούν στην ορθολογική λήψη αποφάσεων.

Εικόνα 12. Το σύστημα διοίκησης



Έλεγχος σχεδίων δράσεων

Είναι μείζονος σημασίας ζήτημα, η ύπαρξη μηχανισμού παρακολούθησης της εφαρμογής της σχεδιαζόμενης πολιτικής σε όλα τα επίπεδα διοίκησης. Αυτός που σχεδιάζει μια δράση, θα πρέπει να πληροφορείται την πορεία της εκτέλεσης και διοχετεύει την πληροφορία στους κατάλληλους βρόγχους. Η επαναπληροφόρηση, είναι σημαντικό σημείο κάθε συστήματος επικοινωνίας, γιατί το σύστημα πληροφορείται το αποτέλεσμα των δράσεων του και είναι σε θέση να κρίνει και να αξιολογήσει αν οι δράσεις εξυπηρετούν την επίτευξη των στόχων.

Ο έλεγχος της εφαρμογής των δράσεων, προϋποθέτει λειτουργία συστήματος ροής πληροφοριών, μέσα από την ιεραρχική λειτουργία συντονιστικών κέντρων, που με σαφήνεια θα ορίζονται στα σχέδια, και θα είναι διασυνδεδεμένα, τόσο οριζόντια, με τους εμπλεκόμενους φορείς που βρίσκονται στο ίδιο επίπεδο διοίκησης, όσο και κάθετα με ανώτερα ή κατώτερα συντονιστικά κέντρα. Αυτό θα εξασφαλίσει όχι μόνο

την πληροφόρηση του συστήματος ως προς την αποτελεσματικότητά του, αλλά θα δώσει την δυνατότητα άμεσων και έγκαιρων παρεμβάσεων.

Η διεξαγωγή ασκήσεων έχει πολύ μεγάλη σημασία και πρέπει να θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι των δράσεων πρόληψης καθώς επιτρέπει την διαπίστωση κενών επικαλύψεων ή άλλων προβλημάτων και . Δίνεται έτσι η ευκαιρία να γίνουν όλες οι απαραίτητες αλλαγές και ρυθμίσεις στα σχέδια διαχείρισης εκτάκτων αναγκών.

X Συμπεράσματα

Ο ορθολογικός σχεδιασμός ενός συστήματος και των δράσεων που θα θέσει σε λειτουργία συνοπτικά μπορεί να περιοριστεί στα εξής:

Θα πρέπει να είναι σχεδιασμένο διαδραστικά σε όλα τα επίπεδα διοίκησης

Θα πρέπει να ελέγχεται ως προς την ορθότητα της λειτουργίας του και να γίνονται οι ανάλογες θεσμικές ρυθμίσεις.

Θα πρέπει να διαθέτει ένα σύστημα επικοινωνίας που θα εξασφαλίζει την ροή πληροφοριών μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων τόσο οριζόντια όσο και κάθετα.

Η οργάνωση και λειτουργία του θα πρέπει να εξασφαλίζει ορθολογική κατανομή αρμοδιοτήτων

Στην σχεδίαση των δράσεων του συστήματος θα πρέπει η στοχοθεσία να προσβλέπει στην αποτελεσματικότητα και να επιτρέπει την επαναπληροφόρηση ώστε να αναπροσαρμόζονται τα σχέδια και να γίνονται πιο αποτελεσματικά.

Η εφαρμογή των σχεδίων δράσεων θα πρέπει να ελέγχεται από μηχανισμό ώστε να ενημερώνεται ο σχεδιαστής ως προς την αποτελεσματικότητα και να παρεμβαίνει διορθωτικά.

Ελληνική πραγματικότητα

Το σύστημα πολιτικής προστασίας δεν είναι σχεδιασμένο διαδραστικά γεγονός που δεν διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων. Αντίθετα, δυσκολεύει την μεταξύ τους επικοινωνία και δεν εξασφαλίζει επαρκώς τη ροή πληροφοριών. Οι εμπλεκόμενοι φορείς δεν έχουν άποψη για το είδος και τον αριθμό των καθηκόντων που προβλέπονται γι' αυτούς.

Δεν προβλέπεται μηχανισμός ελέγχου λειτουργίας του συστήματος. Θα μπορούσε μια Επιτροπή αποτελούμενη από επιστημονικούς φορείς και εκπροσώπους φορέων πολιτικής προστασίας (π.χ. σώματα ασφάλειας, Γ.Γ.Π.Π., Τοπική Αυτοδιοίκηση, εθελοντικές οργανώσεις) να λειτουργήσει ως συμβουλευτικό όργανο, προτείνοντας βελτιώσεις στο σύστημα.

Η σχεδίαση, σε επιτελικό επίπεδο, γίνεται κάθετα ανά οργανισμό, χωρίς να προβλέπει οριζόντιες διασυνδέσεις που θα επέτρεπαν καλύτερο συντονισμό και θα εξασφάλιζαν συμπληρωματικότητα στις δράσεις. Π.χ. το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα πυροπροστασίας που χρηματοδοτήθηκε από το Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης στα πλαίσια του προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας» σχεδιάστηκε χωρίς την συμμετοχή εμπλεκόμενων φορέων όπως η Γενική Διεύθυνση Δασών ή την Πυροσβεστική Υπηρεσία. Υλοποιήθηκε αποσπασματικά από κάποιες νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις χωρίς κάποια ελάχιστα κριτήρια ως προς τις δυνατότητες στην χρήση και στην λειτουργία του στο μέλλον, τις δυνατότητες επέκτασης κ.λ.π.

Η κάθετη λογική σχεδίασης δράσεων είναι κοινή σε όλα τα επίπεδα διοίκησης. Ο κάθε φορέας συντάσσει το σχέδιο βάσει αρμοδιότητάς του και στην καλύτερη περίπτωση ενημερώνει εμπλεκόμενους φορείς στο αντίστοιχο διοικητικό επίπεδο.

Τα σχέδια δράσης δεν ελέγχονται από κανέναν ούτε ως προς την διαδραστικότητά τους ούτε ως προς την συμπληρωματικότητά τους αλλά ούτε ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Ο σχεδιασμός του συστήματος πολιτικής προστασίας, προβλέπει δομές, που είτε δεν υφίστανται είτε είναι ακατάλληλες να ασκήσουν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται. Αυτό σημαίνει ότι προβλέπει διασυνδέσεις, που δεν μπορούν να υπάρξουν, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πρόβλημα στην ροή των πληροφοριών, γεγονός που μειώνει την πιθανότητα έγκαιρης διορθωτικής επέμβασης. Π.χ. λειτουργία συντονιστικών κέντρων.

Από την άλλη η μη ύπαρξη δομών οδηγεί σε μη ορθολογική διάθεση πόρων. Π.χ. οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης χρηματοδοτούνται για δράσεις πολιτικής προστασίας χωρίς να εξασφαλίζεται ότι οι πόροι αυτοί θα διατεθούν για αυτόν το σκοπό αποκλειστικά.

Όλες αυτές οι ελλείψεις του συστήματος πολιτικής προστασίας, δείχνουν μη ορθολογική οργάνωση και το οδηγούν σε δυσλειτουργίες και στρεβλώσεις για να το καταστήσουν τελικά αναποτελεσματικό .

Αυτό όμως δεν συνεπάγεται μηδενιστική θέση απέναντι στο σύστημα Πολιτικής Προστασίας της Χώρας. Η πολιτική προστασία είναι μια υπηρεσία που υπηρετεί τον πολίτη στην βάση ενός κοινωνικού κράτους δικαίου και η εύρυθμη λειτουργία της συντελεί στην κοινωνική συνοχή της χώρας. Στόχος δεν είναι η κατάργηση του συστήματος εφόσον κρίνεται αναποτελεσματικό, αλλά η ορθολογική προσαρμογή του στις σύγχρονες απαιτήσεις των πολιτών.

Η διοικητική μεταρρύθμιση που συντελείται σήμερα στην χώρα αποτελεί μια πολύ καλή ευκαιρία να επανεξεταστεί το σύστημα πολιτικής προστασίας. Προσαρμοζόμενο στις νέες διοικητικές δομές και υιοθετώντας νέες μεθόδους οργάνωσής το μπορεί να καταστεί αποτελεσματικότερο ως προς την επίτευξη του σκοπού του.

Βιβλιογραφία

Πηγές

«**N. 3536/2007.**» Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης. ΦΕΚ 42, τ.Α'.

«**N.3613/2007.**» Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπων θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών. ΦΕΚ 263, τ.Α'.

«**N.3491/2006.**» Ρυθμίσεις θεμάτων Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. ΦΕΚ 207, τ. Α'.

«**N.3511/2006.**» Αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος, αναβάθμιση της αποστολής του και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ 258, τ.Α'.

«**N.2984/2002.**» Οργανωτικά θέματα Υπουργείου Άμυνας, ρυθμίσεις προσωπικού Ένόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ15, τ.Α'.

«**N3013/2002.**» Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και λοιπές διατάξεις. ΦΕΚ 102, τ. Α'.

«**N.2800/2000.**» Αναδιοργάνωση υπηρεσιών Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, σύσταση Ελληνικής Αστυνομίας και άλλες διατάξεις. ΦΕΚ 41, τ.Α'.

«**Π.Δ.184/2009.**» Σύσταση Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη και καθορισμός αρμοδιοτήτων του. ΦΕΚ 213, τ.Α'.

«**Π.Δ.189/2009.**» Καθορισμός και ανακατανομή Υπουργείων. ΦΕΚ221, τ.Α'

«**Π.Δ. 151/2004.**» Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας. ΦΕΚ 107, τ.Α'.

«**Π.Δ. 338/2003.**» Σύσταση Επιστημονικού και Ερευνητικού Κέντρου Πολιτικής Προστασίας. ΦΕΚ292, τ.Α'.

«**Υ.Α.3384/2006.**» Συμπλήρωση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας μετηνσυνθηματική λέξη

"ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ" με το Ειδικό Σχέδιο Διαχείρισης Ανθρώπινων απωλειών . ΦΕΚ 776, τ.Β'.

«**Υ.Α. 1299/7.4.2003.**» Έγκριση του από 7.4.2003 Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με την συνθηματική λέξη "ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ". ΦΕΚ 776, τ.Β'.

«**Συνθήκη Λισσαβόνας άρθρο176 Γ του Τίτλου XXII.- Επίσημη Εφημερίδα Ερωπαϊκής Ένωσης, C306-17.12.2007**»

2007/162 Ευρανόμ, ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Μαρτίου 2007 για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L71/9 . 10.3.2007.

2007/162 Ευρανόμ, ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 5ης Μαρτίου 2007 για τη θέσπιση χρηματοδοτικού μέσου πολιτικής προστασίας. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, L71/9 . 10.3.2007.B

Βιβλία

Μ. Δεκλερής(1986). *Συστημική Θεωρία*. Αθήνα, Σάκκουλας.

Μ. Δεκλερής (1989). *Διοίκηση συστημάτων*. Αθήνα, Σάκκουλας.

Θεοφανίδης & συν. (1998). *Η Δημόσια Διοίκηση μπροστά στην πρόκληση του 21ου αιώνα*. Αθήνα, Ακαδημία.

Flood et al (1996). *Δημιουργική επίλυση οργανωσικών προβλημάτων*. Αθήνα, Παπαζήση.

Swiss J.(1991).*Public management systems*. New Jersey,Prentice Hall.

Δικτυακοί τόποι

http://ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/index.htm.

<http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EL:HTML>

(http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/georgieva/index_en.htm.

(<http://www.nato.int/eadrcc/index.html>.

<http://www.stag.gov.pl/data/cep>. (πρόσβαση 5 29, 2010).

<http://www.protezionecivile.it/index.php>.

<http://www.gscp.gr/ggpp/site/home/ws.csp>

<http://digital.tanea.gr/>.

<http://library.tee.gr/> (πρόσβαση 5 29, 2010).

<http://www.teelamia.tee.gr/HMERIDA-2-4-05/EISIGISI-LOZIOS.pdf>

http://www.geophysics.geol.uoa.gr/imageseis/eqs/1999/1999_Athens/athens_gr.html

<http://indy.gr/newswire>

<http://www.kefalonaiainfo.com> Τελευταία ενημέρωση 29-5-2010

<u>ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ</u>	
Εικόνα 1. Κατανομή Θανάτων στις χώρες της Ευρώπης ανά είδος Φυσικής Καταστροφής	www.library.tee.gr Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 2. Πρωτοσέλιδο εποχής	www.nlg.gr/digitalnewspapers Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 3. Πρωτοσέλιδο εποχής	www.nlg.gr/digitalnewspapers Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 4. Χάρτης κατανομής των	www.geophysics.geol.uoa.gr Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 5. Φωτογραφίες από τις πυρκαγιές στην Ηλεία	indy.gr/newswire Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 6. Φωτογραφικό υλικό από την αποστολή	ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/haiti_2010_photos Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 7. Χώρες στις οποίες λειτουργεί το 112	ec.europa.eu/echo/civil_protection/civil/index Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 8. Λειτουργία Συστήματος	Μ. Δεκλερής(1986). <i>Συστημική Θεωρία</i>
Εικόνα 9. Σχηματική απόδοση επιτελικών	www.teelamia.tee.gr Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010)
Εικόνα 10. Γενικό διαγραμμα ροής	Υ.Α. 1299/7.4.2003 σελ.5845
Εικόνα 11. Πρωτοσέλιδο εποχής	digital.tanea.gr Τελευταία επίσκεψη 29/5/2010
Εικόνα 12. Το σύστημα διοίκησης	Swiss J.(1991). <i>Public management systems</i>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΜΗΣΕΩΝ

Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
Π.Δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Ν.Δ	Νομικό Διάταγμα
Γ.Γ.Π.Π.	Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας
Γ.Ε.ΕΘ.Α.	Γενικό Επιτελείο Εθνικής Αμυνας
Ε.Ν.Α.Ε	Ένωση Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας
Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.	Κεντρική Ένωση Δήμων & Κοινοτήτων
Κ.Σ.Ο.Π.Π	Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής αυτοδιοίκησης
Σ.Ν.Ο.	Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ε.Ο.Κ.	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
Ε.Κ.	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Μ.Ι.Σ.	Το Κέντρο Παρακολούθησης και Πληροφόρησης (Monitoring and Information
Ε.Ε.Σ.Ι.Σ.	Κοινό σύστημα Επείγουσας επικοινωνίας και πληροφόρησης -Common Emergency
Ν.Α.Τ.Ο.	North Atlantic Treaty Organization Οργανισμός Βορειο-Ατλαντικού
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Ε.Α.Δ.Ρ.Σ.Σ.	Ευρω-Ατλαντικό Συντονιστικό Κέντρο για την Αντιμετώπιση καταστροφών -Euro-

E.A.P.C.	Ευρω-Ατλαντικό Συμβούλιο Συνεργασίας
O.C.H.A.	Office for the Coordination of Human Affairs
E.A.R.D.U.	Ευρω-Ατλαντική Μονάδα Αντιμετώπισης Καταστροφών -Euro-Atlandic Disaster
ΕΛ.Γ.Α.	Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων
E.O.M.M.E.X.	Ελληνικός Οργανισμός Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας
Υ.Π.Ε.Κ.Α.	Υπουργείο Περιβάλλοντος Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής
ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.	Κέντρο Ελέγχου & Πρόληψης Νοσημάτων

